

Šumarski list.

Organ

hrv.-slav. šumarskoga društva

Izdaje

Hrvatsko-slavonsko
šumarsko društvo.

Uređuje

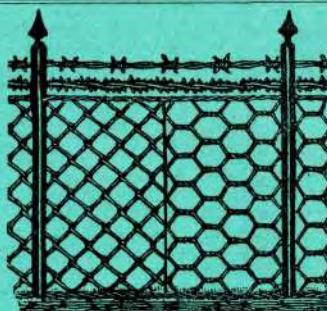
BOGOSLAV KOSOVIC

Izlazi svakog mjeseca.

ZAGREB 1913.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

Poziv i program za glavnu skupštinu prileži.

Br. 12-6

Ilustrovani cjenik
br. 225. badava i
franco!

Ograde iz žice

za vrtove, kuće, zvjerinjake, fasanerije itd.
Dvije tvornice, najizdašniji uspjeh.

Alpenländische

Drahtindustrie

Ferd. Jergitsch Söhne, Klagenfurt (poštanski pretinac 286) i Graz Göstingermaut i Wien IV./1. Pressgasse 29.

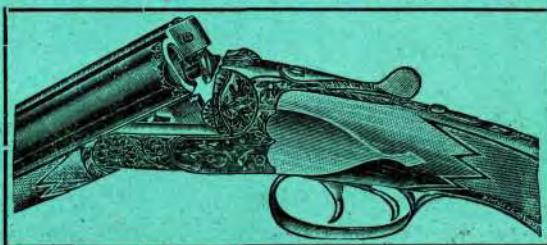
12-7

CJENIK 1913.

NOVOSTI
POPRAVCI
STRELJIVO

I. B. TVOR. DRUŠTVO ORUŽJA

„P. WERNIG“
BOROVLJE (FERLACH) KORUŠKA.

Hrvatski cjenici i dopisivanje.

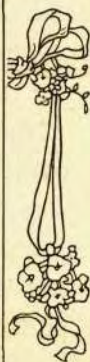
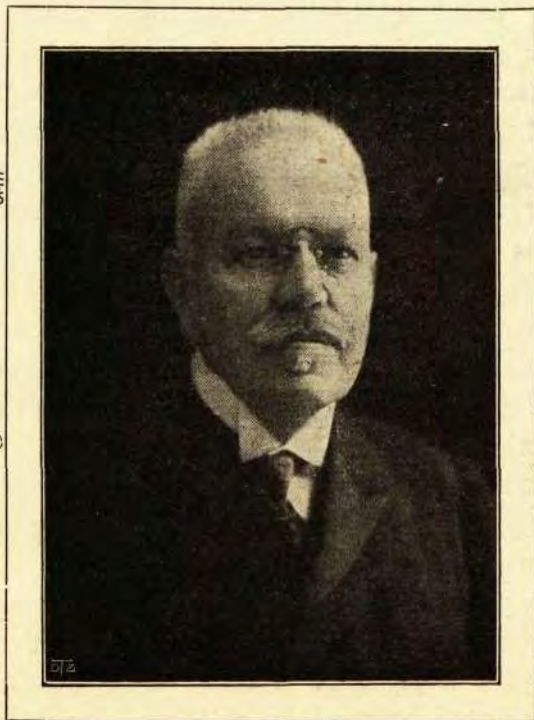
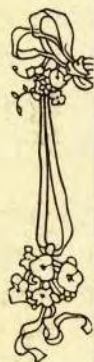
1867

BROJ 7. U ZAGREBU, 1. SRPNJA 1913. GOD. XXXVII.

ŠUMARSKI LIST

Pretplata za nečlanove K 12 na godinu. — Članovi šumar društva dobivaju list besplatno. — Članarina iznaša za utemeljitelja K 200. — Za članove podupirajuće K 20. — Za redovite članove I. razreda K 10 i 2 K pristupnine. — Za lugarsko osoblje K 2 i 1 K pristupnine i za »Šum. list« K 4 u ime preplate. — »Lugarski viestnik« dobivaju članovi lugari badava. Pojedini broj »Šum. lista« stoji 1 K. Članarinu i pretplatu na list prima predsjedništvo društva.

Uvrstblina za oglase: za 1 stranicu 16 K; za pol stranice 9 K; za trećinu stranice 7 K; četvrt stranice 6 K. — Kod višekratnog uvrštenja primjerjeni popust.

JOSIP HAVAS

kr. min. savjetnik, predstojnik kr. šum. ravnateljstva u Zagrebu, vitez reda željez. krune III. raz. II. podpredsjednik hrv. slav. šum. društva itd. itd.

Proslava 40-godišnjeg službovanja predstojnika kr. šumarskog ravnateljstva u Zagrebu gospo- dina kr. ministarskog savjetnika Josipa Havasa.

Dne 14. lipnja t. g. sastaje se u palači kr. šumarskog ravnateljstva činovnici tog ravnateljstva, da svom vrlo štovanom i obće obljubljenom predstojniku prigodom njegovog navršenog 40-godišnjeg službovanja izkažu počast i da mu se zahvale na njegovom mnogogodišnjem neumornom i uspješnom djelovanju, koje je razvio za vrijeme do skoro 20 godina kao predstojnik šumarskog ravnateljstva u najtežjim okolnostima ne samo u interesu državne službe, već prema zaslugi i mogućnosti i u interesu svakog pojedinog činovnika nastojeć vazda, da očuva i koliko moguće još podigne ugled državnih šumarskih činovnika.

Kao prijateljsku uspomenu na njegovo strukovno djelovanje na području kraljevina Hrvatske i Slavonije predadoše mu njegovi vjerni suradnici ukusno izradjeni album sa slikama svih činovnika, te uspješnim slikama raznih šumskih predjela, cesta, zgrada i radnja oko pošumljivanja krasa koje će ga sjećati na njegovo ovdješnje službovanje.

Odaslanstvo šumarskih podčinovnika zahvalilo je se slično svom štovanom predstojniku za njegovu vazda dobrohotnu očinsku skrb, te mu podjedno predalo spomenicu sa podpisima svih šumarskih podčinovnika.

Radi raznih zapreka nije se mogla ova proslava na dan navršenog 40-godišnjeg službovanja rečenog gospodina obaviti, već se je morala do gornjeg dana odgoditi.

Nepobitno je, da je presv gospodin ministarski savjetnik Havas vazda bio i da je i sada svojim drugovima vjeran drug, svojim podređenima očinski prijatelj, te da je u odgovornom položaju svoju službu prijateljskom ali energičnom mirnoćom neumorno vršio i nadajmo se, da će ju tako vršiti dok na to bude pozvan.

Presv. gospodin ministarski savjetnik Havas rođen je u Rumi u Slavoniji, 16. siječnja 1848.

Već za vrijeme srednjoškolskih nauka naginjao je k šu-

marskoj struci, koju je poslije godine 1866. nakon svršene više realke i odabrao.

Godine 1867. i 1868. nastojao je, da si kao volonteur kod privatnih gospoštija pribavi praktičnoga znanja, poslije toga je godine 1868.—1871. kao redoviti slušatelj svršio kr. ug. šumarsku akademiju u Šćavnici, onda je služio kao dobrovoljac kod 5. ulanske pukovnije i dne 29. studena 1872. stupio u državnu šumarsku službu kao šumarski vježbenik kod šumarskog ravnateljstva u Marmarosszigetu. Godine 1873. pako položio je viši državni izpit za samostalno vodjenje šumskog gospodarstva.

Godine 1874. povjerena mu je privremeno uprava šumarije u Királymezö, godine 1876. imenovan je katastralnim šum. procjeniteljem, godine 1878. sudjelovao kao poručnik i nadporučnik kod okupacije Bosne, te je godine 1880. imenovan okružnim katastralnim šumarskim nadzornikom.

Svršetkom katastralnih procjenbenih radnja imenovan je godine 1881. središnjim nadšumarom kod kr. ug. ministarstva za poljodjelstvo, obrt i trgovinu.

God. 1883. imenovan je kr. ug. šumarskim nadzornikom za okružje Budimpešta, u kojem svojstvu je djelovao punih 12 godina do konca god. 1894., kada mu je uprava kr. šumarskog ravnateljstva u Zagrebu povjerena, na čelu koje stoji i danas i to od godine 1909. sa značajem kr. ministarskog savjetnika u V. činovnom razredu, u kojem činu je stalno imenovan g. 1911.

U pomanjkanju prostora nije moguće navesti sva poboljšanja, koje je uveo gospodin kr. ministarski savjetnik Havas u šumskom gospodarenju kr. šumarskog ravnateljstva u Zagrebu, koje zaprema 226.000 rali raztrešenih u 4 županije i kojemu je podređeno 16. šumarija i kr. nadzorništvo za pošumljenje krasa u Senju. Stoga navesti ćemo samo najglavnije.

Tako n. pr. njegovo je djelo brza provedba segregacije državnog dobra Fužine, nadalje znatno podignuće prodje drva i prihoda, ne samo u području ravnateljstva, već i u području kr. nadšumarskog ureda u Vinkovcima, gdje mu je bila povjerena uprava i nadzor prestarih hrastovih sastojina u Posavini izlučenih za krajišku

invensticionalnu zakladu. Naročito u posljednjima potakao je predužitkovanje t. zv. bijelog drva, koje se je prije toga samo loše unovčivalo.

Napose polučio je intenzivnije izrabljivanje i bolju prodaju bukovine, što je u pomanjkanju odgovarajuće cestovne mreže sa velikim poteškoćama skopčano bilo. Jačim izrabljivanjem bukovine pako podigao se je u kraskim šumama jelovi podmladak tako, da je time osigurano znatno povišenje vrijednosti erarskih šuma u budućnosti.

Njegovom pobudom su na novo izmjerene i uredjene državne šume nalazeće se u srednjogorju, nadalje pretvorene su bukove sastojine dosljednom sadnjom hrastovog žira u mješovite sastojine, kroz što je buduća vrijednost i ovih erarskih šuma povećana.

Osobito valja istaknuti gradnju palače šumarskog ravnateljstva u Zagrebu.

Isto toliko nastojao je, u koliko je to proračun dozvoljavao, da se toliko nuždni lugarski stanovi sagrađe, nadalje proširio je znatno cestovnu mrežu u kraskim šumama.

Presv. g. ministarski savjetnik Havas posvećivao je i pošumljivanju primorskog krasa u bivšoj vojnoj Krajini najveću pažnju, u koliko je to moguće bilo bez posebnog zakona o pošumljivanju krasa, kojeg žalibože još uvijek ne imamo. Njegovom nastojanju valja zahvaliti, da je provedeno ustrojstvo osoblja namještenog privremeno za čuvanje na novo osnovanim branjevinama, koje osoblje sada kao stalno namješteno uživa sve pogodnosti državnih namještenika. Ako još spomenemo, da ga je preuzv. gospodin ban kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije godine 1895. imenovao članom središnjeg povjerenstva za odkup šumskih služnosti i da je bio mnogo godina članom povjerenstva krajiške investicionalne zaklade, držimo, da smo njegovo obsežno djelovanje u glavnom spomenuli.

Za njegov znatni rad na polju šumarstva odlikovan je opetovano. Tako mu je Njeg. ces. i kr. Apoštolsko Veličanstvo g. 1899. premilostivo podijelio red željezne krune III. razreda, g. 1905. pako naslov ministarskog savjetnika. Nadalje izraženo mu je previšenje priznanje god. 1897. prigodom milenijske izložbe

u Budimpešti te god. 1901. za rad prigodom pariške svjetske izložbe od god. 1900.

Ovim previšnjim odlikovanjima nadovezuju se još opetovne priznanice ministarstva, česte nagrade, počastne diplome i slična odlikovanja prigodom svjetske izložbe u Londonu i Turinu, te međunarodne izložbe lova u Beču, kod koje posljednje je i u juryu sudjelovao.

Za dokaz najvećeg štovanja i obljubljenosti koju je gospodin ministarski savjetnik Havas uživao ne samo u strukovnom krugu, već u svim slojevima pučanstva, spominjemo još i to, da je on od mnogo godina podpredsjednik hrvatsko-slavoskog šumarskog društva, odbornik ug. zemaljskog šumarskog društva, hrvatskog društva za gojenje lova i ribarstva, kao i mnogih inih društava, te napokon da je član povjerenstva za državni šumarski izpit u Budimpešti

Zamjenik predstojnika, gospodin kr. šumarski nadsavjetnik Vilim Tölg, završio je svoj krasni govor, kojeg je prigodom ove svečanosti izrekao, sa iskrenom željom svih činovnika šumarskog ravnateljstva, neka gospodin ministarski savjetnik Havas još mnogo godina u čilom zdravlju svoja bogata iskustva državnoj službi posveti u interesu domaćeg šumarstva i na dobrobit svojih podčinjenih.

Gospodin ministarski savjetnik zahvalio se je očito ganut sa slijedećim riječima :

»Štovani gospodine, šumarski nadsavjetniče, cijenjeni drugovi !

Na srdačnim riječima gospodina šumarskog nadsavjetnika i za predani mi album zahvaljujem se najtoplije. Rado ću i često istog listati ugodno se sjećajući pojedinih mjesta, koje mi one slike predočuju.

Štovana gospodo ! Predvidljivo više ne ću imati prilike, da sve Vas na okupu vidim, stoga dozvolite, da se ovom zgodom od Vas oprostim.

Zahvaljujem se Vama svima i svakom pojedinom od gospode napose za Vaš ustrajni rad, kojim ste mi moje službovanje znatno olakšali, hvala Vam na Vaše iskreno i kolegijalno susretanje u službi i izvan nje.

Sa zadovoljstvom mogu se na svoj skoro 20-godišnji ovdješnji rad osvrnuti, pošto sam uvjeren, da sam vazda moje dužnosti kao činovnik i državljanin točno vršio.

U mom životu bila mi je vazda lozinkom »Dužnost nada sve!«

Svaki neka vrši svoju dužnost u zvanju, kojem se je posvetio.

Dragi prijatelji! Rastajem se naskoro od Vas, ali Vas mogu uvjeriti, da se od Vas samo prostorno udaljujem, u mislima i u mojem srcu bić ću uz Vas, sjećati ću se ugodno na svakoga od Vas i na moje skoro 20-godišnje službovanje.

Mirne duše mogu kazati, da sam se uvijek zauzimao za podignuće službenih i Vaših osobnih interesa, ako i nije ispalo uvijek onako, kako sam želio.

Svemogući neka čuva Vas i Vaše mile i drage i neka Vam udijeli najveću sreću.

Molim, pridržite me u ugodnoj uspomeni«.

Tako je svršila ova skromna, ali oduševljena i iskrena svečanost sa potištenim čuvstvom skorog rastanka.

Rusa pilatka (*Lophyrus rufus* Retz).

Piše Dr. Aug. Langhoffer.

Dok se kod nas ne čuje o borovoj pilatki (*Lophyrus Pini* L.) opažana je kod nas opetovano rusa pilatka (*Lophyrus rufus* Retz). U području kr. nadzorništva za pošumljenje Krasa u Senju je ona po pismenim i usmenim informacijama redovita pojava. Za dobivene informacije hvalim i na ovom mjestu gg. šumarskim savjetnicima Alb. Rosmanithu i O. Nyitray-u.

Pitanje ovog borovog štetnika zanimalo me je već od prije. G. kr. šum. savjetnik Rosmanith upozorio me je na ovu osicu biljaricu, na što sam si od njega izmolio gusjenice, da si osice sam odgojim i time si bar djelomice pribavim vlastita opažanja.

Posredovanjem g. kr. šum. savjetnika Rosmanitha a dobrotom g. kr. šum. savjetnika Nyitraya dobio sam pagusjenice ove osice g. 1900. Pagusjenice prispjele su 12 svibnja, iz kojih mi je pošlo za rukom odgojiti osice. Bio je to maleni pokus sa nekim zanimivim činjenicama, na koje ću se još osvrnuti. Novi moj djelokrug god. 1901. zatrpao me drugim poslovima,

a tako je došlo, da je i ova stvar mirovala, dok nijesam minule godine opet zamolio a i dobio polovicom svibnja pagusjenice, ali ovaj put više toga. Odgoj je i ovaj puta posve dobro uspio, a ja sam evo u položaju, da literarne podatke dopunim što svojim vlastitim opažanjima, što opet podacima spomenute gospode i time koju doprinesem poznavanju ovog borovog štetnika.

U poznatoj priručnoj knjizi Judeich-Nitsche Lehrbuch der Mitteleuropäischen Forstinsektenkunde Wien 1895. u I. svesku na str. 639, 640 karakteriše se *Lophyrus rufus* u glavnome ovako :

Mužjak je crn, ticala su česljasta sa 23—25 članaka; prvi trbušni prsteni su crveni kao što su crvene i noge. Ženka je veća, ticala imaju 23 članka. Tijelo je ruse boje, noge su crvene. Bočne ploče ledjnica su tamnije, štitić je kadšto žuti 5 ili 6 prednjih koluta zatke su tamniji od crvene temeljne boje, prva dva koluta su kadšto tamnorusa. Duga je 85 mm. sa razapetim krilima mjeri 19 mm. Ličinke imaju glavu i prsne noge crne. Tijelo imaju mazavo tamno sivozeleno sa bledjom hrptenom prugom, a sa svake strane sa 2 bledje pruge, koje obrubljuju tamnije zelenu prugu. Zadnji kolut tijela je crnozelen. Duljina 19 mm. Zapredak je blijede boje, malo čvrst.

Neću se upuštati u potanko opisivanje samo bi prema mojim opažanjima dodao ovo :

Mužjak je crn, manji sa velikim ticalima skoro kao polovicu tijela. Ta ticala su dvostruko česljasta, to jest imaju 2 reda ogranaka postavljenih u oštrom kutu jedan prema drugomu. Ogranci su na vrhu zaokruženi a cijelom duljinom dlakavi, na dnu ticala su duži, prema vrhu budu sve to kraći. Ogranci unutarnjeg reda su na dnu ticala za polovicu kraći od ogranaka vanjskog reda, prema vrhu bude ta razlika sve to manja, na vrhu se izjednači. Madež na krilu je taman, skoro crn. Noge su crvene. Hrptena strana tijela je crna, trbušna je strana kod nekih primjeraka skoro sva rusa, dok je kod drugih jedva prva polovica koluta rusa i to tek sredinom koluta dok su strane tamne boje.

Ženke su veće — dobio sam iz kukuljica i nekoliko malih — a ruse boje. Ticala su crna i pilasta ali sa kratkim zubcima samo u jednom redu. Ja sam opetovano nabrojio osim 2 članka na dnu još 23 članka. Prvi članak na dnu ticala je dulji od slijedećih, manje više ruse boje, slijedeći je članak kratak ogruglast, a tada slijede ostali članci sa zupcem. Prema vrhu budu članci manji, zadnji članci su okrugli bez zupca. Glava je rusa, oči i očice su tamnije. Na tijelu prevladjuje rusa boja, mjestimice više žuta poput meda. Dvije bočne pločice ledjnice i prednja pločica u sredini su više tamne, štitić je pretežno ruse ili žute boje. Od kolutića zadke prednji su više tamni i to 2—3 prva koluta a ostali su rusi, ili može biti zadak pretežno taman tako, da jedva što preostane od ruse boje na hrptu. Trbušna je strana rusa. Noge su na stegnima i goljenicama ruse boje, dok su na dnu i vrhu kao što i stopala žuta poput meda. Madež na krilima je ruse boje. Razapeta ženka sa krilima mjerila je i do 22 mm. Ženka se zguri, glava i vršak svine se na trbušnu stranu. Kukuljica je bjelkasta poput pergamenta, sjeća oblikom na kukuljice bačvičarke muha, a tako se i otvara. Od gdčne isp. kand. prof. Erne Rosmanith dobio sam kukuljice na granama bora, koje su žutosmedje. Možda je u prirodi boja tamnija, nego u sobi.

Spomenuo sam već, da su mi izašle i manje ženke iz kukuljica. Mužjaci su oko 6 mm. ženke oko 9 mm. duge, oboje bez ticala računajuć, kukuljice 9 mm.

Glede odgoja pagusjenica i postignutog uspjeha spominjem ovo:

U god. 1900. jele su pagusjenice prvi dan gladovanja i smreku, kasnije sam ih hranio borom. Dne 19. svibnja pojavile su se prve kukuljice, 21. bile su 3, dne 22. već 7, dne 25. bilo ih je 13, slijedećeg dana 16, a slijedećih dana još nekoliko novih. Zakukuljile su se medju iglicama bora, ali neke i na dnu škatulje. U listopadu izašle su osice i to 12. listopada 10 ženka i 2 mužjaka, 13. listopada 1 ženka i 2 mužjaka, a 19. listopada izašlo je još nekoliko ženka.

U god. 1912. dobio sam pagusjenice polovicom svibnja. Morao sam po zoologičkom poslu u Srijem, ostavio pagusjenice

brizi muz. asistenta Fr. Opermana. Kada sam se vratio, već su se pagusjenice bile zakukuljile, mnoge i opet među iglicama. U listopadu nije bilo dne 10. još osica, ali dne 14. našao sam već 28. mužjaka i 98 ženka. Dosta ih je bilo mrtvih, slutim, da su neke već dan, dva prije izašle i poginule. Sada sam svaki dan sâm prebrojio osice i izašle osice na stranu metnuo. Najviše ih je izlazilo oko podne. Nabrojio sam ih:

Dne 14. listop.	28 muž.	98 žen.,	19. listop.	0 muž.	2 žen.
» 15. »	1 »	25 »	20. »	0 «	2 »
» 16. »	4 »	15 »	21. «	1 »	1 »
» 17. »	3 »	17 »	22. »	2 »	2 »
» 18. »	0 »	2 »			

Svega 203 komada osica i to 39 mužjaka i 164 ženke. U oči udara znatno veći broj ženka od mužjaka i u g. 1900., a pogotovo 1912., broj mužjaka ne iznaša ni jednu četvrtinu broja ženka.

Kada se spremaju izaći osice, čuje se šuštanje u kukuljicama, odbaci se jedan kraj kukuljice kao poklopac, slično kao što se to zbiva kod mnogih muha. Osica izvuče se iz svog omota glavom ili zadkom. Kopulacija bit će, da se skoro izvede, jer sam opetovano našao već parove u tom stanju, premda sam svaki dan odstranio izašle osice.

Spomenuo sam, da su se gusjenice zakukuljile i među grana i na dnu škatulja. G. Rosmanith našao je kukuljice u kori debila blizu zemlje, ali i na različitim listačama. Kukuljice su blijede, skoro bijele ponešto žutkaste, kao pergamenat.

Iznenadjuje, da su se kod mene u sobi pojavile osice g. 1900. i 1912. tako rekuć isti dan. Kako je to u toplom našem Primorju, teško je reći. Po g. Rosmanithu opažane su god. 1906. i 1907. dvije generacije, prva u svibnju, a druga u kolovozu i rujnu, ali on sluti, da to biva kadikad i u drugim godinama samo u manjoj množini, u kolovozu lako se izmaknu pažnji. Ose su vrlo malo vidjene. Možda to ovisi i o vremenu, jer g. Nyitray zna za gusjenice u ranom proljeću, možda od osica oko polovice ožujka izašlih.

Što se tiče pojavljivanja ovog štetnika u području Primorja

opazio je g. Rosmanith, koji je bio upraviteljem nadzorništva za pošumljenje Krasa god. 1893—1898. u Senju prvi puta pagusjenice ove ose god. 1894. u branjevini Osornjak-Paškvanovac, odmah iza Senjskog groblja na 10—15 god. starim kulturama crnoga bora. Bilo ih je malo a lugar Babić tvrdio je, da ih u prijašnjim godinama nije vidio. Od onda su se raširile prema sjeveru branjevinom Vrški, Mački i Drinak blizu Novoga Vinodolskog a i prema jugu, gdje je u Branjevini Tatinja-Baterija tik Karlobaga opažana već god. 1900. Dolazi u visinama od 300—500 metara.

Po g. Nyitrayu dolazi ovaj štetnik u području Novoga u predjelima Vrški, Šator Veliki Vrh; u području Krivog puta u predjelima: Paškvanovac - Osornjak i na Nehaju; u području Sv. Jurja u Vlaškoj dragi; u području Jablanca u predjelima: Stinica, Dušikrava - Gajina; u području Karlobaga u predjelu Tatinja - Baterija a u području Cesarice u predjelima Sušanjski i Basača Ledenik.

Što se tiče štete i obrane proti tom štetniku može se ovo reći: O kakovoj znatnoj šteti teško je govoriti, iglice su samo djelomice od pagusjenica ogrižene, stabla se ne suše, ali stabla slabe se pogledom na jakost i godišnji prirast a to u našem Primorju uz poteškoće pošumljivanja nije bez važnosti. I obrana ima svoje poteškoće. G. Rosmanith mislio je i na različite načine. Svinje natjerati u branjevine, da unište kukuljice nepriлично je, jer svinja ima malo u Primorju. Postaviti katranom, ili ljepilom namazane stupove od slabe je koristi, jer se uz toplinu u Primorju brzo osuše. Ptica i miševa ima malo, te se ne može ni u tu pomoć pouzdati. Bilo bi poželjno, da navale gljivice ili muhe na te štetnike i da ih unište. Tek su opažani neki pauci, da opredu pagusjenice i kukuljice. Kane kušati sa štrcanjem sredstva smjese vapna i duhanovoga izvadka. G. Rosmanith dao je pagusjenice zgnječiti po djeci uz nagradu od 40—80 fil. na dan. Taj postupak vrijedi i sada te je u razdoblju 1894—1912. izdana znatna svota od preko 5000 kruna.

Veli se, da je pagusjenica osjetljiva na studen i kišu. Tome nasuprot tvrdi g. Rosmanith, da pagusjenice nisu ni na studen

ni na buru osjetljive, jer je opažano kako pagusjenice brste iglice, dok još snijeg leži, 3—4 na jednoj iglici, 80—150 na boru od 1—1.5 m. visine.

Pita se, kako smo došli mi do toga štetnika. G. Rosmanith je čuo god. 1895 kada je proučavao krške kulture oko Trsta, da tam već odavna poznaju te pagusjenice, da ih ima i u Istri nad Opatijom te on sluti, da ih je odanle vjetar sjeverozapadnjak donio u naše krajeve.

Uzgređce spominjem, da sam osice vidio u zbirci Dra. A. Henscha u Krapini, koji mi reče, da dolaze i tamo na boru.

Nazivi ljudskih obitavališta u našoj domovini potičući od imena šum. drveća i grmlja.

U davno doba — tamo nekako početkom 7. stoljeća kada su naši predji doselili sa sjevera preko Karpata u današnju našu postojbinu, bila je ona veoma šumovita. Tako je barem zabilježio u X. stoljeću grčki car Porfirogenit.

Da je tako sigurno i bilo zasvjedočuju nam ne samo razne pribrane kulturne crtice iz kasnijeg doba o toj našoj postojbini, već i ini mnogobrojni još i danas postojeći nazivi raznih većih i manjih ljudskih prebivališta u istoj.

Kao što to i danas biva, tako se je i u ono doba, uslijed umnožanja žiteljstvo raseljivalo, naime svaka obitelj, zadruga ili pleme osnovalo si je svoje kućište odijeljeno od drugih — jedni u dolini, drugi na brdu, brežuljku, uz rijeku, potok i t. d. pa tako su nastala pojedina sela — mjesta — obitavališta, koja su naseljenici nazvali bud po svom položaju, konfiguraciji tla, imenu svoga poglavice i t. d. ili pako po vrsti drveća i grmlja medju koje se naseliše, koja i danas još njihova prebivališta u mnogim slučajevima okružuju.

Iz popisa svih ljudskih prebivališta, koja se smatraju kao jedna cjelina u političkoj razdiobi Hrvatske i Slavonije — a imade ih danas 7940 — povadio sam sva imena, koja su nedvojbeno potekla od imena raznog šumskog drveća i grmlja pa sam razvrstav ih po županijama dobio slijedeće podatke:

Županija Lika-Krbava	Županija Modruš-Rieka	Županija Zagreb	Županija Varaždin
Borčići Borići (Brinje) Borići (Vodoteč) Boričevac Boričevci Borje Borovački podi Borovita		Borčec Borojević Borongaj	Boričevac Borje Borkovac Boršanec
Brestovača	Brest Brestovac Brestova draga	Brest Brestik Brestje	Brestovec Brestovec donji Brestovec gornji
Brezik Brezovac(Bruvno) Brezovac (Srb) Brezovac (Škare) Brezov dol Brezovo polje	Breze Brezje Brezno Brezovac Brezova glava Brezova poljana Brezovci	Brezari Brezarići Brezje (Stubica) Brezje (Sv. Nedelja) Brezje (Vivodina) Breznik (Jaškovo) Breznik (Plešivica) Breznik (Ribnik) Brezovac Brezovec Brezovica (Odra) Brezovica (Sošice) Brezovo polje	Brezakov vrh Brezje (Maru- ševac) Brezje (Tuhelj) Brezje (Vinica) Breznica Brezno donje Brezno gora Brezno gornje Brezova gora Brezovica Brezovo
Bukova buljina Bukovac (Perišić) Bukovac (Udbina) Bukovići	Bukova Bukovac (Brod na Kupa Bukovac (Krmpace) Bukovac (Mrkopalj) Bukovac (Per- jasica) Bukov dol Bukovica (Ogulin) Bukovica (Vuk- manić) Bukovlje Bukovlje donje Bukovlje gornje Bukovska Dobra Bukov Vrh	Bukevje (Orle) Bukevje (Sv. Iv. Zelina) Bukovac (Sv. Jana) Bukovac donji Bukovac gornji Bukovčak Bukovec Bukovec donji Bukovec gornji Bukovica (Čemer- nica) Bukovica (Vivodina) Bukovica pusta Bukovje (Bistra) Bukovje (Novigrad) Bukovje (Samobor) Bukovsko	Bukovec Bukovec mali Bukovec veliki

Opazka: Kod istoimenih mjesta navedene su u zaporci i upravne općine.

**Županija
Belovar-Križevac**

Borik brdo vino-
gradi
Borik mali vino-
gradi
Borik veliki vino-
gradi
Borje
Borovljani

Brestić

Breza
Brezani
Brezine
Brezje (Dubrava)
Brezje Sv. Petar
Orah.
Brezovac (Gu-
dovec)
Brezovac (Kapela)
Brezovec mali
Brezovec veliki
Brezovljani

Bukevje

Bukovje
Bukovje brdo
vinogradi

**Županija
Požega**

Borki
Borki gornji
Borki donji
Borki srednji
Borovac

Brestača
Brestovac
Brestovac Končanica

Brezik majur
Brezine
Breznica

Bukovac (Begtež)
Bukovac (Cernik)
Bukovčani
Bukovica
Bukovlje

**Županija
Virovitica**

Borojevci
Borova

Brešće

Brezik pusta
(Našice)
Brezik pusta
(Virovitica)
Breznica djakov.
Breznica njemač.
Brezovica
Brezovica pusta
(Marjanci)
Brezovica pusta
(Gradina)
Brezovljani
Brezovopolje pusta

Bukovica donja
Bukovica gornja
Bukovica nova
Bukovik

**Županija
Sriem**

Borovo

Brestač

Bukovac

Županija Lika-Krbava	Županija Modruš-Rijeka	Županija Zagreb	Županija Varaždin
Cerje Cerovac Cerovci Cerovci donji Cerovci gornji	Cernički Ka- menjak Cernik primorski Cerovac (Barilo- vići) Cerovac (Slunj) Cerovac (Veljun) Cerovac (Vukma- nić) Cеровићи Cerovnik	Cerje (Kašina) Cerje (Letovanić) Cerje (Podvrh) Cerje (Pokupsko) Cerje (Vivodina) Cerovica (Kalje) Cerovica vlast. dobro Cеровљани Cеровљани donji Cеровљани gornji Cеровски врх Cerski vrh	Cerina Cerje (Gjurmano- vec) Cerje (Ivanec) Cerje (Vidovec) Cerje donje Cerje gornje Cerje Neboj se
Drenovac (Medak) Dreñovac (Srb) Drenov klanac		Drenčer Drenčina Drenčina stara Drenje (Brdovec) Drenje (Čiče novo) Drenova Drenovac Drenovica	Drenovec
Glogova Glogovo malo		Glogovac	Glogovec
Grab Grabar Grabovača Grabova lokva Grabova unka	Grabanj Grabik Grabovac (Drež- nik) Grabovac(Krnjak) Grabovac (Vojnić) Grabrik Grabovo polje	Grabar Grabarak Grabrerje Grabno (Griče) Grabno (Lipnik) Graboštani Grabovac Grabovac donji Grabovac gornji Grabovica	Grabovec

**Županija
Belovar-Križevac**

Cerina
Cerje

**Županija
Požega**

Cernik
Cerovac

**Županija
Virovitica**

Cerik pusta
Cerovac pusta
Cerovac
Cer pusta

**Županija
Sriem**

Cerić
Cerje pusta (Erdevik)
Cerje pusta (Putinci)
Cerna
Cerovača pusta

Drenovica

Drenov brodski
Drenovbok

Drenje
Drenje brdo
Drenovac slatinski

Drenić salaš
Drenovci

Glog

Glog novi
Glogovec
Glogovnica
Glog stari

Glogovica

Graberec

Graberje
Grabičani mali
Grabičani veliki
Grabovac
Grabovnica
Grabrić
Grabrina
Grabovnica
Grabov potok
Grabršćak

Grabarje (Kutjevo)

Grabarje (Podvinj)
Grabovac novi
Grabovac stari

Grabar pusta

Grabarje
Grabrić
Grabovac
Grabrik (Bizovec)
Grabrik (Petrijevci)
Grabrik (Virovitica)

Grabovci

Grabovci vino-
gradi
Grabovo pusta
Grabovo
Grabovo brdo

Županija Lika-Krbava	Županija Modruš-Rieka	Županija Zagreb	Županija Varaždin
Rastičevo	Hrastelnica	Hrastelnica	Hrastovec
Rastovac	Rastovac	Hrastina (Brdovec)	Hrastovljan
Rastovača	Rastovača	Hrastina (Podvrh)	Hrastovsko
Rastovci	Dubrava (Krm- pote	Hrastje	Hrašćina
Dubrava (Brlog)	Dubrava (Slunj)	Hrastovac donji	Dubovec
Dubrava (Bruvno)	Dubrave donje	Hrastovac gornji	Dubovica
Dubrava (Klanac)	Dubrave gornje	Hrastovica (Hra- stovica)	Dubrava vlaste- lini dvor
Dubrava (Otočac)		Hrastovica Vivodina	Dubrava (Sv. Križ Začretje)
		Hrašće (Joškovo)	Dubrava (Vinica)
		Hrašće (Odra)	Dubravec
		Hrašće (Petrovina)	Dubravica
		Hrašće (Plešivica)	Dubrovčan
		gornja)	Rastje
		Dubovec (Stubica)	
		Dubovec (Sv. Iv. Zelina)	
		Dubrava (Brdovec)	
		Dubrava grane- šinska	
		Dubrava marku- ševačka	
		Dubravci	
		Dubrovčak desni	
		Dubrovčak lievi	
		Dubrovčani	
		Dubravec	
		Rastoki	
Jošave	Johovac	Jalševac (Bregi)	Jalševac (Jalžabet
Jošave donje	Johi	Jalševac (Dugoselo)	Jalševac (V. Toplice)
Jošave gornje	Johi Svornik	Jalševac (Sesvete)	Jalševac donji
Joševica	Johovo	Jošavica	Jalševac gornji
		Joševica	Jalšje
Jasenar	Jasenak	Jasenovčani	Jesenje
Jasenovača (Kar- lobag)	Jesenica	Jasenovica	Jesenje gornje
Jasenovača (Lapac donji)			Jesenje donje
			Jasenovac
Javornik donji	Javorje	Javor	
Javornik gornji	Javornica (Modruš)	Javoranj	
	Javornica (Ogulin)	Javorek	
	Javornik	Javorje	
		Javornik	

**Županija
Belovar-Križevac**

Hrastelnica

Hrastje
Dubovec
Dubovec donji
Dubovec gornji
Dubovnik
Dubrava
Rastovac
Rastovac mali
Rastovac veliki
Raščani

**Županija
Požega**

Hrastovac

Dubovac
Dubovik
Rastove
Rastušje

**Županija
Virovitica**

Rastik pusta

Rastik mali pusta
Rastovac veliki
pusta
Dubrava pusta

**Županija
Srijem**

Hrastik

Dubrava petro-
vačka

Johovac

Jošava

Jošava nova
Jošava stara

Jasenaš

Jasenik
Jasenoča mala
Jasenoča velika

Jasenovac

Jasenoča

Javorovac

Javornik šuma

Javorova greda
pusta

Županija Lika-Krbava	Županija Modruš-Rieka	Županija Zagreb	Županija Varaždin
Jelovac Jelvica	Jelovac Jelovka Jelov klanac (Mo- čila) Jelov klanac (Ra- kovica)		Jelovec (Hrašćina) Jelovec (Maruše- vec)
Klenovac (Osik lički) Klenovac (Peru- šić)	Klenovica		Klenice Klenovec (Hum) Klenovec (Varaž. toplice) Klenovička ves Klenovnik
Kestenova Korita (Dnopolje) Kestenova Korita (Kruge)	Kestenjak Kestenje debelo Kestenovac	Kostanjek Kostanjevac Kostanjevec	Kostanjevec (Ra- sinja) Kostanjevec (Ri- jeka gor.)
Lipač (Lovinac) Lipač (Medak) Lipač (Zrmanja) Lipe Lipice Lipovac Lipova glavica (Bunić) Lipova glavica (Perušić) Lipova kosa Lipovlje Lipovo polje	Lipa Lipar Lipje (Severin) Lipje (Vukmanić) Lipnik Lipovščaki (Bosi- ljevo) Lipovščaki (Du- brave) Lipovac (Krstinja) Lipovac (Rako- vica) Lipovača	Lipnica Lipnik Lipovec Lipovec dolnji Lipovec gornji	Lipnica Lipovec Lipovnik majur.
Oraovac Orih	Orehovica Orišje	Orahovica Orehova gorica Orešje (Klinčasela) Orešje (Sv. Nedelja) Orešje (Sv. Iv. Zelina) Orešje dolnje Orešje gornje	Orehovački lug Orehovec (Novi Marof) Orehovec (Rado- boj) Orehovica Orešje
		Svibje	Svibovec (Petri- janec) Svibovec (Varaž- dinske Toplice)

Županija
Belovar-Križevac

Županija
Požega

Županija
Virovitica

Županija
Sriem

Klenik
Klenov bok

Klenik
Klenje

Klenak

Kostanj
Kostanjevac

Kesten

Kestenjevački rit

Lipa (Kutina)
Lipa (Repušnica)
Lipnica
Lipovčani (Gudovec)
Lipovčani (Ivanić Klošt)
Lipovec
Lipovica pusta
Lipovo brdo

Lipa
Lipik
Lipovac (Daruvar)
Lipovac (Dragović)
Lipovac donji
Lipovac gornji
Lipovac srednji
Lipovljani

Lipine pusta
Lipovac pusta
Lipovac
Lipovac zverinjak
Lipovača pusta

Lipa pusta
Lipovac
Lipovac pusta
Lipovača pusta

Orehovec

Orašje
Orišovac (Orišovac)
Orišovac (Podvinj)

Orahovica
Orašje pusta (Čepin)
Orašje pusta (Erđut)
Orešac
Orešnjak pusta

Orašje

Svibaki pusta

**Županija
Lika-Krbava**

**Županija
Modruš-Rieka**

**Županija
Zagreb**

**Županija
Varaždin**

Topolovica

Topoljak

Topolje
Topolovac
Topolovac brieg
Topolovec

Trnovac (Kore-
nica)
Trnovac (Lapac
dolnji)
Trnovac (Smiljan)
Trnovac (Sveti
Juraj)

Trnova
Trnovača
Trnova poljana
Trnovi
Trново

Trnova marku-
ševačka
Trnjani (Gradusa)
Trnjani (Hrasto-
vica)
Trnje
Trnovac
Trnovi

Trnovec (Desinić)
Trnovec (Jalžabet)
Trnovec vlaste-
linski dvor

Vrbica

Vrbovsko
Vrbovsko senjsko

Vrbanska draga
Vrbovec
Vrbovo

Vrbanovec
Vrbišnica
Vrbno
Vrbovo

Gajine
Gaj Zobeničin

Gaj

Gaj (Sesvete)
Gaj (Sošice)
Gajec (Kašina)
Gajec (Lekenik)
Gajišće
Gajno
Gajska kuća

Gaj
Gajić

Lug (Bunić)
Lug (Dabar)
Lug (Prizna)
Lug (Stinica)
Lug (Klanac)
Lug crni
Lug debeli

Lug
Lužani
Lug Koranski
Lug mali

Lug (Draganić)
Lug (Podvrh)

Lug
Lug orehovečki
Lug poznanavečki

**Županija
Belovar-Križevac**

Topolovac (Ka-
pela)
Topolovac (Vr-
bovec)
Topolovica

Trnava
Trnik konaci
Trnik novački
Trnovac
Trnovitica
Trnovitica mala
Trnovitica velika
Trnovitički vino-
gradi

Vrbica
Vrbovec
Vrbovečki - Pavlo-
vec

Gaj
Gajić brdo vino-
gradi

**Županija
Požega**

Topolje novo
Topolje staro

Trnakovac
Trnava
Trnjani
Trnovac pusta

Vrba
Vrba dolnja
Vrba gornja
Vrblje
Vrbova
Vrbovac
Vrbovljani

Gaj

**Županija
Virovitica**

Topolik pusta (Ca-
buna)
Topolik pusta Tenje
Topolina
Topolje pusta

Trnava brdo
Trnava djako-
vačka

Vrbanovci pusta Vrbanja
Vrbica

Gaj pusta (Ha-
rastin)
Gaj pusta (Lukač)
Gaj

**Županija
Sriem**

Topola pusta
Topoličina salaš

Gaj salaši
Gaj vinogradi

Lug pusta
(Cabuna)
Lug pusta (Gra-
dina)
Lug budrovački

Iz predležećeg popisa proizlazi, da je šumsko drvlje i grmlje a i sama šuma kao takova, prigodom označivanja ljudskih prebivališta u našoj domovini, kumovali ukupno 633 puta a napose u

županiji Lika-Krbava . . .	84 puta	županiji Bjelovar-Križevac	82 puta
» Modruš-Rijeka . . .	88 «	» Požega	60 «
» Zagreb	140 «	» Virovitica . . .	67 «
» Varaždin	84 «	» Srijem	28 «

dakle najviše u županiji Zagreb, a najmanje u županiji Srijem.

Nadalje, da su pojedine vrsti šumskog drveća i grmlja a i šuma sama kao takova, kumovali pri tom označivanju, i to :

bor	28 puta	hrast-rast-dub	73 puta	orah-orih-oreh	26 puta
brest	16 «	joha-joša-jalša	22 «	svib	4 «
breza	59 «	jasen-jesen .	17 «	topola	17 «
bukva	49 «	javor	14 «	trn	32 «
cer	45 «	jela	8 «	vrba	23 «
dren-drenak .	20 «	klen	13 «	gaj-gajevina-	
glog	10 «	kesten-kostanj	14 «	gajišće . . .	20 «
grab-grabar .	50 «	lipa	54 «	lug	19 «

dakle od šumskog drveća najviše hrast sa 73 puta, a najmanje jela sa 8 puta — a iza hrasta najviše breza sa 59 puta, a zatim u narodnim pjesmama i povjesti toli često spominjana lipa sa 54 puta; dočim od šumskog grmlja najviše trn sa 32 puta, a najmanje svib sa 4 puta.

Konačno navesti ću samo još, da je kumovao :

bor najviše u županiji Ličko-Krbavskoj, a nikada u žup. Modruš-Riečkoj,

breza najviše u žup. Zagrebačkoj, a nikada u žup. Srijemskoj,

bukva najviše u žup. Zagrebačkoj, a najmanje u žup. Srijemskoj,

cer najviše u žup. Zagrebačkoj, a najmanje u žup. Bjelovarskoj i Požežkoj,

grab najviše u žup Bjelovarsko-Križevačkoj, a najmanje u žup. Varaždinskoj,

hrast najviše u žup. Zagrebačkoj, a najmanje u žup. Srijemskoj,

jalša najviše u žup. Zagrebačkoj i Varaždinskoj, a nijedanput u žup. Požežkoj i Srijemskoj,

jasen najviše u žup. Bjelovarskoj i Varaždinskoj, a nijedanput u žup. Srijemskoj,

javor najviše u žup. Zagrebačkoj, a nijedanput u žup. Varaždinskoj i Srijemskoj,

jela samo u žup. Ličko-Krbavskoj, Modruško-Riječkoj i Varaždinskoj,

kesten nijedanput u žup. Srijemskoj,

lipa najviše u žup. Ličko-Krbavskoj i Modruško-Riječkoj, a najmanje u žup. Varaždinskoj i Srijemskoj,

orah najviše u žup. Zagrebačkoj, a najmanje u žup. Bjelovarsko-Križevačkoj i Srijemskoj,

topola najviše u žup. Zagrebačkoj, a nikada u žup. Ličko-Krbavskoj i Varaždinskoj,

vrba najviše u žup. Požežkoj, a najmanje u žup. Ličko-Krbavskoj i Srijemskoj, i napokon opći šumski naziv:

gaj najviše u žup. Zagrebačkoj, a najmanje u žup. Modruško-Riječkoj i Požežkoj,

lug najviše u žup. Ličko-Krbavskoj, a nijedanput u žup. Bjelovarsko-Križevačkoj, Požežkoj i Srijemskoj.

Koga zanima, moći će u predležećem popisu naći još kojekakove podatke, tako n. pr. o rasprostranjenju pojedinih vrsti drveća u stanovitim predjelima, jer nema dvojbe, da su se naši predji u doba dolazka svoga u današnju našu postojbinu, nastanjivali većinom po šumama, osobito po brdskim predjelima; nu pri tom ne smije se zaboraviti na to, da im to u nizinama nije bilo potrebno činiti.

Sz.

Drugo pismo iz Draganičkog luga.

(Svršetak.)

Die Eichenbestände haben zur Teil Unterholz (Hasel), zum Teil kein Unterholz (nur 2 mtr. hohe Förren, Gräser). Die übrigen Forste 1—7 sind sämtlich Genossenschaftsforsten und stehen unter Forsthoheit. Genossenschaftsforst 4 ist wie die fiscalische Forst als reiner Hochwald eingerichtet seit ca. 25 Jahren als solcher behandelt u. lässt hier

u. da Mittelwaldformen noch erkennen. Holzart Eiche u. Buche $\frac{4}{5}$, Nadelholz $\frac{1}{5}$. Die Genossenschaftsforste (naše zem. zajednice) 1—3 u. 5—7 sind jeder in 12 Schläge geteilt. In dem je 12-ten Jahr wird in jedem Schläge das Unterholz abgetrieben u. wie der technische Ausdruck lautet: das Oberholz (Eiche u. Buche) reguliert. Das sind nun blos schöne Worte. Auch hier wird eifrig in Hochwald übergeführt. Das Oberholz besteht aus 80—150 jährigen Eichen u. Buchen z. T. in gedrängterer zum Teil in räumlicher Stellung. Das Unterholz ist da, wo es zu dunkel wurde oder wo es zu alt wurde, verschwunden; wo es leben könnte, ist es geblieben. Ist nun der Unterholzhieb beendet, dann wird in dem jeweiligen Schläge ausser den abgängigen, kranken, abgestorbenen, unterdrückten, geworfenen u. s. w. Oberholzstämmen noch ein kleiner Flächenhieb im Oberholz geführt zur Erreichung der Hiebmasse. Dadurch werden kulturfähige Lücken gebildet, die durch Pflanzung von 1.5 m. hohen Eichen in Bestand gebracht werden«. (Rad šleske državne šumske uprave, provodi dakle već sada u naravi puno radikalnije kao no što sam ja u Drag. lugu sa svimi obziri i na interese ovlaštenika i na postojeće propise, tek provadjati kanio?) »Naturverjüngung (Frostgefahr, üppiger Grasswuchs, Verbiss u. s. w.) ist nicht möglich. Die Natur würde ja im Plenterwalde gutes leisten, aber sie würde dazu auch so 4—5 Hundert Jahre gebrauchen, sie hat es nicht eilig und ihr Zweck ist nicht der Menschen Zweck. So etwas können die Bauern sich aber nicht gefallen lassen und da sind sie nach Erfahrung von Generationen (die ausserst wertvoll sind, vom Grossvater auf Sohn und Enkel) darauf abgekommen, das Lückenhiebe, gross genug und Bepflanzung derselben zwar des teuerste, aber das beste und schnellste und deshalb auch das billigste Verfahren ist.«*) Nisu li »Lückenhiebe« isto — pitam — što i vrtići, sjevnice? Pa ako se isti smiju provadjati po državnoj šumskoj upravi u seljačkim šumama u Šleskoj, zašto se nebi smjelo slično provadjati u Drag. lugu? Jesam li ja — prosudjujuć načela, na kojima se kani urediti uživanje u Drag. lugu lih sa strogo strukovnog stanovišta zaslužio, da se je sve ono u »Šum. listu« proti mojim stručnim namjerama napisalo, kad se te ideje evo u naprednoj Njemačkoj već odavno i provadjaju?

Morao bi sada da napišem moje vlastite refleksije o svemu onomu, što je kritika izniela proti uredno prebornom sijeku. Nu mjesto svojih riječi, navesti ću ono, što Duesberg na str. 98, piše: »Für den Plenterwald spricht die Einstimmigkeit aller Forstwirte, die aus wirtschaftlicher Erfahrung heraus sich über ihn geäussert haben und trotz der unleugbar schwierigen Arbeit nich von ihm lassen wollen. Seine Schönheit, Wuchskraft, Bodenpflege, Sicherheit gegen Gefahren und, als Ausfluss aller dieser Umstände, seine hohen Erträge nehmen mit Recht

*) Svakako je napadna harmonija, koja u pogledu sadnje biljki postoji izmedju mog predloga za vrtiče kad nebude žirovne godine, i izmedju tih seljaka. A usuprot toga trudio se g. P. da na str. 471. i slj. izračuna »štetu usljed sadnje biljki« i da dokaže, da će se z. zajednica s tog postupka oštetiti za mnogo milijuna. Upravo sam zahvalan »den Bauern« iz Šlezije, da su me riješili dužnosti, da se i s tim dijelom kritike g. P-a dalje zabavim.

seine Kenner für ihn ein«. Da mi se ali ne prigovori, da se sebi u hatar pozivljem samo na šumara praktičara, koji uredno preborni sjek u naravi i provodi i da za uredno preborni sjek nemogu ništa osobitog, odlučujućeg navesti, to mi je neka dozvoljeno, da citiram Arnolda Englera, prof. šumarstva na polytechnici u Zürichu, koji u svojem djelu: Aus der Theorie und Praxis des Femelschlagbetriebes, Bern 1905 na str. 23. ovo piše: »Aus dem Gesagten dürfte hervorgehen, dass sich für die Schlatt-hölzer, wie Tanne, Buche und Fichte, auf jene Formen des Femelschlagbetriebes sehr gut eignen, die sich mehr an die gleichmässige Schirmverjüngung anlehnen, während für lichtbedürftige Holzarten (a to je svakako naš hrast) oder für Standorte, wo die Holzarten überhaupt grössere Anforderungen an das Licht stellen, mehr die Durchführung der von der Theorie geforderten horstweisen Verjüngung (zar to nisu vrtići?) passt«. Na str. 25. piše isti pisac ovo: »Ja, ich gehe noch einem Schritt weiter. Wo nämlich der Femelschlagbetrieb (preborno sječinsko gospodarenje t. j. oplodna sječa, koja se na izlučenoj periodnoj površini provodi tečajem dugog, 20—30 god. trajućeg oplodnog vremena), sich einmal eingebürgert hat und wo seine Überlegenheit über die schlagweise Schirmverjüngung zweifellos feststeht, da müssen der Pleterbetrieb (preb. sjek) und die ihm nahestehenden Betriebsformen den wirtschaftlichen Anforderungen noch vollkommener entsprechen. An Beweisen, wie leicht der Femelschlagbetrieb zur eigentlicher Femelung oder Plenterung führt fehlt es in Frankreich, im badischen Schwarzwald und auch in Bayern und in Schweiz nicht. Allerdings gibt es Forstleute, die in diesem leichten Übergange zur Plenterwirtschaft eine ernste Gefahr des Femelschlagbetriebes erblicken, Diese fürcht vor der Gefahr des Plenterwaldes entbehrt einer gewissen Komik nicht, jedenfalls aber beweisen solche Anschauungen, dass eine grosse Zahl von Forstleuten, wie leicht begreiflich, niemals einen Plenterwald gesehen, geschweige denn die Plenterwirtschaft kennen gelernt hat.

Nach meiner Ansicht ist die Plenterform nicht nur die beste Bestandesform der Gebirgswaldungen, sondern sie wird in vielen Waldungen des Hüglandes und der Ebene, die heute noch in schlagweisen Betrieben stehen, die Bestandesform der Zukunft, d. h. einer verfeinerten, intensiven Wirtschaft sein.

Was Gäyer zur Zeit, da es noch galt, gegen die grosse Übermacht der alten Lehrmeinungen anzukämpfen, dem aufmerksamen Leser seiner Schriften zwischen den Zeilen zu verstehen gab, das dürfen wir heute, nachdem die Lehren Gayers in ungeahnter Weise Schule gemacht haben, offen und ohne Scheu bekennen. Kräftige Impulse hat die Plenterwirtschaft auch durch die französischen Schriftsteller Broillard, Gurnaud und a. erfahren. Glücklicherweise wächst die Zahl derjenigen Fachgenossen von Tag zu Tag, denen der Plenterwald nicht als Schreckgespenst, sondern als anzustrebendes, ideales Ziel erscheint.

Wollen wir demselben zusteuern, so ist der Übergang vom schlagweisen Hochwaldbetrieb zum Femelschlagbetrieb der erste zu unternehmende Schritt; den erst aus der Femelschlagform heraus entwickelt sich direkt die Plenterform«.

Treba li sjajnije obrane za uredno preborni sijek, kog Draganički ovlašteuici u svojem interesu žele, dok ja samo tražim oblik, u kojem da se gledom na njihove sasma zasebne gospodarstvene prilike, njihovoj želji u okviru šumarske nauke i udovoljiti uzmogne?

Kad jedan praktični šumar u svojem djelu, izašlom — naglašujem god. 1910. dakle dvije godine kasnije nego li što odpočeh sa uredjajnim radnjama u Drag lugu i što pristah na uredno preb. sijek za isti, a prije njega još jedan profesor visoke škole — nakon preduzetih naročitih putovanja u svrhu studija naravnog pomladjenja po Franceskoj, Njemačkoj — prilog uredno prebornog sijeka (i za »Lichtholzarten« i za »Ebene«!) tako povoljno sude, tada opravdano držim, da moja savjest i moj stručni rad doličnije zadovoljštine i kompetentnijih sudija u ovom pitanju ne trebaju.*)

I za čudo! dok se inatimo o prebornom sijeku za Drag. lug, dok za njega i proti njemu sve moguće razloge navodimo, sva pomagala u pomoć privlačimo, nitko od nas neće da pita, a što je sa Drag. ovlaštenicima, što 'e sa njihovim željama, njihovim obće gospodarstvenim odnošajimu, što je s njihovim blagom, s njihovom potrebom i s njihovim pravom na uživanje paše i žirovine u Lugu? Nje pustismo sasma po strani, te krojimo sudbinu Lugu, kao da se njih i ne tiče. Držim i tvrdim, da se pitanje o šum. gosp. uredjenju te šume ispravno neda i konačno neće moći rješiti tako dugo, dok podlogom tom uredjenju ne budu služile gosp. potrebe tamošnjih ovlaštenika, dok se uvaži onaj način šumske uporabe njihovog Luga, kojim su se oni kroz stoljeća služili, i koji im je jedini omogućio, da su se usuprot sviv gospodarskih nedaća (svinjska pošast, slinavka, šap, bedrenica itd.) domogli onako visokog inventara blaga, kakovog danas posjeduju. Po glasu na raspoložbu mi stojećeg iskaza obć. poglavarstva posjeduje pučanstvo tih 19 sela i zaselaka 895 konja u popr. vrijednosti od oko 215 000 K, 1135 volova u vr. 341.000 K, krava i jalovine 2270 kom. u vr. od 341.000 K i 4298 glava svinja vrijednih oko 215.000 K, odnosno u sveukupnom iznosu od 1.112.000 K. Pošto borave jalovnice, konji, ždrijebad i svinje u Lugu od ranog proljeća, pa sve do snijega, te ondje i noćivaju, bud u šumi, bud na stano-vima ondje se nalazećima; jer se nadalje za rad potrebni volovi i konji svaku večer u Lug ugone, da se preko noći napasu i zorom opet kući rada radi odgone, dok se krave u čredi svako jutro uganjaju u pašu i

*) Da mi taj dio obrane neispadne, citiranjem još i drugih pisaca predugim, to upućujem ovime jošte na: Allg. Forst- und und Jagdzeitung 1910. str. 228: Plenterwald, eine Studie von Martin Wernick, grossh. S. Ret. Eisenach i na: „Forstwissenschaftliches Centralblatt“ 1909. str. 23: „Blenderwald der schlagweiser Hochwald? von Prof. Dr. Wagner Tübingen“, koji na str. 26. ovako kaže: „Jeder, der meine Veröffentlichungen auch nur teilweise kennt, weiss, dass deren einziges Ziel ist, den auf grosser Fläche gleichzeitig arbeitenden schlagweisen Hochwaldbetrieb der Blenderform, soweit als wirtschaftlich irgend möglich, näherzubringen“ (ovo je sam prof. Wagner kao branitelj sječinskog gospodarenja podcrtano tiskao) wobei ich nur noch an einer geordneten räumlichen Aneinanderreihung der Altersklassen als aniem entscheidendem Erfordernlss festhalte“; a na str. 39. pri zaključku članka: „Aber an einem hindert uns nicht, nämlich daran, unsere Schlagwirtschaft der Blenderform soweit nahezubringen als die besprochenen Hindernisse es irgend gestatten“.

na večer opet kući vraćaju, to odatiem slijedi, da se u Drag. lugu, u kojemu dosele branjevina (osim malih površina) u obće neima, šumska paša najintenzivnije iscrpljuje. Vrijedno je izpitivati, da li sadanja površina, koja stoji pašnom blagu na raspoložbu za isto i dostaje, kakovu godišnju rentu ta pašarina i žirovina odbacuje, te kako bi stajalo sa pašom i žirovinom, kad bi se u Drag. lugu mjesto uredno prebornog sijeka zavelo sječinsko gospodarenje sa naravnom oplodnjom. Dok Gayer navodi,*) da je za prehranu jedne krave u blagom podneblju potrebno 1.8—2 hektara pašne površine obrasle travom, dozvoljen je zaključak, da je u gornju svrhu od šumske površine jer obrasle, potreban najmanje jedan i poldrugi iznos, daklem 2.9 hektara. Nu gledom na to, da je paša u Drag. lugu (dok imade čistina, plješina, čretova, povodnji itd.) obilna, te da valja istoj priračunati i nešto brsta, sniziti ću potrebu za jedan komad rogatog blaga i za jednogodišnju paševnu sezonu na 2 hektara. Gledom na to, da Drag. blago i po noći pašom nastavi, čim se je odmorilo i ogladnilo, počem se pase u najintenzivnijoj mjeri, to potreba gornjeg pašnog prostora za jedan komad rogatog blaga nije uzeta prevelikom. Uvaži li se, da Drag. ovlaštenici posjeduju 3405 kom. samo rog. blaga (bez 895 konja i 4298 svinja) to odatle slijedi, da je za prehranu pašom samo rogatog blaga potrebna površina od 6800 hekt., dok cijeli Drag. lug zaprema nešto preko 3256 hektara.**).

Već ove brojke pokazuju, da je broj pašne stoke u Drag. lugu postigao svoju kulminaciju, ter da će se ova znatna narodno-gosp. glavница, koju predstavlja Drag. blago, moći u buduće i nakon uredjenja šumskog gospodarstva, na istoj visini jedva održati. To će međutim biti samo uvjetno moguće i to onda, ako će se pridržati gosp. uredjenje uredno prebornim sijekom, koji dozvoljava, da se u pojedinim odjelima uz postojeće već otvaraju i nove plešine, dok se iste u onima, preko kojih je sijek prešao zagajuju, ali samo postepeno, tečajem više obhodnjica i u alikvotnom dijelu izsječenih krošnjih zistora, čega oplodno-sječinsko gospodarenje ne poznaje zato, jer isto ima sasna drugi zadatak, da najme

*) Die Forstbenutzung von Karl Gayer. Berlin 1878. Str. 452.

**) Da Drag. lug sam po sebi i u ovakovom stanju obrasta u kakovom se sada nalazi, za pašu blaga već danas ne dostaje, potvrđuje osim gornjih brojki, jošte i ta okolnost. što pučanstvo na svojim, ispred šume nalazećim se livadama pase svoje blago i preko Jurjeva, osobito iza obilne žirovne godine, kad uslijed silnog prerova šumišta prikladna trava tekarski u mjesecu lipnju za pašu priraste. Očito je, da je uslijed toga košnja već prve trave kasna, a po tome i neizdašna. Kao daljnjom zlom posljedicom tog postupka može se priznati loši i kasni nakos otave osobito u suhim godinama ili onakovima, gdje atmosferske nepogode spriječe njezinu pravodobnu pospremu. Da se Drag. pučanstvo iz te neprilike izbavi, imati će se nastojati o tome, da se posagrade takove naplavne spreme, da se, čim budu svi potoci što livadama protiču uredjeni, moći iste umjetno natapati, ter tada trokosnima postati. U tom stanju moći će one podati potrebnu količinu krme za prehranu tolikog blaga, pak će prestati potreba, da se krma za isto čak iz Poljske dobaviti mora, kako je to bio slučaj prije 3—4 godine. Ovo je, istina, ekonomska strana pitanja o uzdržavanju drag. blaga, ali je tako važna, da savjestan sastavljač gosp. osnove preko njega preći nesmije, neće li, da mu izradak već unapred postane neprovediv. Jer je šuma Drag. lug glavni imetak te zem. zajednice, to je njezin šum. upravitelj upravo pozvan, da svojim djelovanjem utiče na poboljšanje obćeg gosp. stanja njezinih ovlaštenika i da ga unapređuje, jer će time s vremenom posredno i šumi koristiti.

uzgaja sklopljene sastojine i tehnički najsavršenija stabla, bez ikojeg obzira na šumske použitke.

Zavede li se najme oplodno sječinsko gospodarenje, to će odmah morati doći u zagaju oko 475 jut., a već nakon prvog desetgodišta biti će u zabrani oko 950 jutara, koje će površine biti od paše potpuno isključene, pošto se potonja u sječinama ovršavati nesmiije, a u tek otvorenim mladim branjevinoma ovršavati ne može, jer u tim potpuno sklopljenim sastojinama paše u obće nema. Izvan svake je dvojbe, da će prema tome već u doglednom vremenu Drag. ovlaštenici morati svoju nar.-gosp. glavnicu — pasuće blago — znatno reducirati, čim se zavede sječ. gospodarenje i naravna pomladnja. Time će pako ovlaštenici učiniti prvi korak na stazi svog osiromašenja, iz kog ih neće oteti ni najljepše uzgojene hrastovine sastojine (kakove im unutar prvih 120 godina i onako podati ne možemo) neće moći spasiti. Da bez blaga u našeg naroda neima blagostanja osobito u onom pučanstvu, koje se zemljoteštvu i racionalnom uzgoju blaga jošte priviklo nije, o tome, mislim, da netrebam dalje razpravljati.

Da se ustanovi, kako će u buduće trajno izgledati paševne prilike i držanje blaga u Drag. lugu, ako se jednom uvede sječinsko gospodarenje s oplodnom sječom to valja poći sa slijedećeg razmatranja: 5700 jut. šume uz 120 god. obhodnje daje 20 god. periodnu površinu od 950 jutara. Nadijelimo li s tom površinom odnosne razdobne razrede, to dobijemo ovu sliku:

I	II.	III.	IV.	V.	VI. gosp. per.
od 1—20 g.	21—40 g.	41—60 g.	61—80 g.	81—100 g.	101—120 g.
950 jut.	950 jut.	950 jut.	950 jut.	950 jut.	950 jut.
radi zagaje trajno nepri- stupno za pašu.	za pašu nepri- kladno radi gustoće sas- tojina.	prikladno sa- mo za mršavu pašu i progon blaga.	za pašu i žirovinu prikladno.	za pašu i žirovinu vrlo prikladno 475 jut., u gornju svrhu nepri- stupno 475 jut. radi predzabrane.	

Bilo bi dakle pri oplodno sječinskom gospodarenju — kako ga g. P. zagovara bez obzira na potrebe Drag. ovlaštenika

- a) za pašu i žirovinu trajno neprikladno — branjevine (I) . . . 950 jut.
- b) za pašu i žirovinu neprikladno radi gustoće sastojina (II). . . 950 jut.
- c) za pašu i žirovine nepristupno radi predzabrane ($\frac{1}{2}$ VI) . . . 475 jut.
- d) samo za progon blaga i mršavu pašu . . . 2375 jut. = 41.67%
- prikladno 950 jut. = 16.66%

Prema tome biti će za pašu blaga djelomice sasma izgubljeno, a djelomice samo (i to u malom dijelu od sve površine) upotrebljivo 3325 jutara odnosno = 58.33%; dočim će

- c) za pašu i žirovinu biti prikladno (IV. — V.) . . . 1900 jut.
- f) za pašu i žirovinu biti vrlo prikladno ($\frac{1}{2}$ VI.) . . . 475 jut.
- ukupno samo . . . 2375 jutara = 41.67%

Ovo postotno razmjerje znači, da bi Drag. ovlaštenici pri gore označenom načinu šum. gospodarenja bezuvjetno morali, da sadanji živi fundus instructus svog gospodarstva smanje na polovicu i po broju blaga i po njegovoj vrijednosti! A šta im se daje zato u zamjenu? Ništa drugo, nego isti etat, koji im se može i mora podati i pri uredno prebornom sijeku. Istina je, da bi nji

hovi potomci i to tek oni u drugoj generaciji, nakon šestdeset godina dobivali veće i vrijednije etate, jer bi se k onima sadanje šume, koji bi se uvećali za tolikodobni vrijednosni prirast, jošte pridružili i prihodi iz proredâ. Nu mora li i smije li sadanja generacija taj plus prihoda svojih potomaka odkupiti gubitkom na vrijednosti svog blaga i imovini preko pol milijuna kruna? Može ako hoće, nu po mom sudu ne može i nesmije, jer bi to bilo i negospodarstveno i po pučanstvo pogubno. Kakovima bi štetnim posljedicama takove redukcije na imovini pučanstva po isto rodile kad bi nastupile prije, nego li bi ono bilo spremno i doraslo, da si taj imovinski manjak nadoknadi drugom kojom gospodarstvenom granom (n. pr. poljodjelstvom, stajskim timarenjem, uzgojem blaga za rasplod itd.) i kako bi upravo katastrofalno djelovale gore istaknute stege po imućveno stanje Drag. pučautstva, o tome mora uredjač šumskog gospodarstva biti na čistu prije, nego li se odluči za sam način uredjenja. Vrijedno je stoga da se istraži, kakove prihode imaju Drag. ovlaštenici danas iz paše i žirovine svog blaga, i kako se kod pojedine vrsti blaga te žive glavnice ukamaćuju? Trogodišnja krmača vrijedi oko 160 kruna. Ova oprasi u godini po dva puta prosječno po 6 prašćića. Takav oko godine dana stari prašćić vrijedi s paše oko 35 kruna, šest komada vrijedi dakle 210 kruna, a drugih šest komada tromjesečnih vrijedi 52 kruna. Vrijednost ukupnog brutto prihoda od te krmače iznosila bi u jednoj godini oko 262 kruna. Troška imade na tim prašćićima u isto vrijeme: a) za prvih 6 komada tečajem prvih trijuh zimskih mjeseci dok su pod sisom, računajuć krepčiju hranu otpadajuću za to vrijeme na mater, povrh troška za ujezino uzdržavanje 18 kruna; b) tečajem šestmesečne ljetne paše (jer se ne plaća paševna pristojba) efektivni trošak za prehranu = 00 kr.; c) tečajem trijuh jesenskih i zimskih mjeseci na prehrani za 6 prašćića ($4 \cdot 5 \times 3 \times 6$) 81 kruna; d) trošak u isto doba za drugih 6 prašćića pod točkom a) 18 kruna, e) trošak za pastira kroz godinu dana, otpadajućih na prvih 6 kom. (300 k. za 60 kom. svinja na godinu) 30 kruna i na drugih 6 kom. za tri mjeseca 7 K 50 fil. Sveukupni izdatak za tih 12 prašćića u jednoj godini iznosi okruglo 154 kruna. Odbije li se taj izdatak od primitka (262—154) to preostaje prihod od jedne prasice unutar jedne godine u iznosu od 108 kruna. Gledom na to, da to nije čista prosječna vrijednost (jer imade pošasti, pada cijena, poskupljenje kukuruze, troška za nadzor, kamati glavnice i t. d.), to se ista snizuje jošte za 15% sa iznosom od 16 kruna, počem bi preostao okrugli čisti prihod od 92 kruna, što znači, da se glavnica jedne prasice u iznosu od 160 kruna u godini dana ukamaćuje njezinim prasenjem i putem paše sa 57%.

Kod rogatog blaga je dozvoljeua pretpostava, da će komad istoga tečajem šest do sedamjesečne šumske paše biti teži za 30 kilograma. (Računa li se vrijednost te prirasle težine po kilogramu samo sa 60 fil., dok se danas plaća 90 fil. — 1 K) to bi predstavljao brutto prirast na rogatom blagu za gornje vrijeme $3400 \times 30 \times 60 = 61, 200$ kruna. Odbiju li se od od toga pastirski troškovi na gornje vrijeme u okruglom iznosu od 10.000 kruna, to preostaje vrijednostni prirast od 51.200 kruna. Snizi li se taj prirast na račun troškova sličnih i naznačenih kod uzgoja krmači, jošte za 6% u okruglom na 48.000 kruna, da se dodje do njegove čiste vrijednosti, tad se može ustvrditi, da je glavnica blaga za vrijeme

šest mjesečne ljetne paše odbacila čistih 12% kamata. Jošte znatnije je posredna vrijednost ljetne paše. Da pučanstvo nje ne ima, to nebi toliki broj blaga u obće niti držati moglo, jer u to vrijeme, kad su plodine u polju, a trava na sjenokošama, s istim drugamo — van u šumu — u obće ni ne može.

Kobila vrijedna oko 700 kruna oždrebi u svojoj četvrtoj godini prvo ždrebe. Trošak za uzgoj tog ždrebeta dok doraste do konja jest slijedeći: a) Njega i uzdržavanje tog ždrebeta tečajem 7 paševnih ljetnih mjeseci (pošto se ne plaća paševna pristojba) 00 kr., b) plaća tečajem prvih 5 zimskih mjeseci 28 kr., c) hrana tečajem drugih dviju zima á 90 kr. = 180 kr., d) tangenta odpadajuća na pastira tečajem 2 i pol godine á 360 kr. i podijeljena na tri konja, ter odbiv od nje polovicu na ždrijebe — 150 kruna. Sveukupni trošak uzdržavanja tog konja tečajem 2 i pol godine oko 360 kruna, to preostaje prihod od 290 kruna. Odbije li se od tog iznosa na račun kamata glavnice, risika itd iznos 60 kruna, to preostaje čisti prihod od 230 kruna, kog je podala kobila u označenom roku, dok bi njezina glavnica, predstavljena u novcu i ukamaćena sa $4\frac{1}{2}\%$ u isto doba donijela samo 78 kruna i 75 flira.

Reasumiraju li se svi ti čisti prihodi, koje godimice povlače Drag. ovlaštenici iz paše svoga blaga u Lugu, to bi isti iznosili:

a) od cca. 300 prasica $\times$ 92 K	27.000 K,
b) od rogatog blaga	48.000 K,
c) od cca. 300 kobila $\times$ 92 K	27.600 K.

Sveukupno oko . . . 103.200 K.

što znači, da bi se glavična vrijednost njihovog blaga za vrijeme šest mjesečne paše poprečno ukamaćivala sa nemalo 22%, neuračunav ovamo koristi od mlijeka, teladi. paše konja, vožnje itd.

Da se pako uzmogne ustanoviti vrijednost prihoda od žirovine, to valja uzeti da:

Jedno krme staro godina	S paše, (dakle mršavo) važe žive vage oko klgr.	i vrijedi oko kruna	Nakon tromjes. žirovine, (dakle potpuno utovlje- na) važe oko klgr.	i vrijedi tada oko kruna
0:5	40	40	55	55
1	50	50	80	85
2	60	60	120	125
3	70	70	150	160
4	80	80	180	192

Neka je nadalje u jednom čoporu od 60 kom. svinja (kao obični prosjek u boljeg gospodara) vrijedno:

6 kom. 4 god. starih	prasica prije,	žirovine 480 K,	poslije žirovine 1152 K,
6 « 3 « «	krmak »	420 »	960 »
12 « 2 « «	» »	720 »	1500 «
20 » 1 » »	» «	1000 «	1700 »
16 » $\frac{1}{2}$ « »	« «	640 »	880 »
to vrijedi 60 kom. »	» «	3260 K,	6192 K.

počem iznosi prirast na vrijednosti za tri mjeseca 2932 K. Odbiju li se od toga 4·5% kamati za tri mjeseca od 2932 K sa 32 K, trošak za pastira sa 75 K, žirovinska pristojba poprečno sa 3 K od komada u iznosu od 180 K, to preostaje čisti prihod od 2645 K, što znači, da se glavnica od 3260 K putem žirovine za tri mjeseca ukamaćuju uz 4% sa nemalo čistih 324%! — Nastupi li podpuna žirovina, tada se prihod s nje za Drag. ovlaštenike u novcu znatno povećava time, što iz kupovnine unišle za utovljene i prodane krmke koncem prosinca, isti mogu ponovno kupiti mršavu krmad, te istu do travnja i opeta utoviti.

Dopustit ću, da gornje brojke, za koje su podatci dobavljeni od Drag. gospodarâ, nose značaj više komparativni no absolutni, pošto se n. pr. nakon pošasti ne samo čisti prihodi izgube, već nestane i jednog dijela same glavnice. No usuprot toga valja ih smatrati mjerilom za važnost paše i žirovine. Glavni prihodi, koje su dosele iz Luga Drag. ovlaštenici crpili, sastojali su se u ogrjevnom drvu i paši, koje su užitke podizali u neograničenoj mjeri, po potrebi i po volji, bez ikojih stega. Samo hrastovi za gradju dijelili su se prema zaključcima odbora, a u slučaju velikih gospodarskih potreba (regul. potoka, nakupili se dugovi itd.) pristupalo se je veleprodajam u znatnim dobnim razmacima. — Sada, kada se imadu hrastovi kao redoviti i glavni užitak ovlaštenicima svake godine dijeliti po stanovitom ključu ovlaštenja, te kada će po malo, kao posljedica promijenjenog načina gospodarenja dolaziti do stegnuća dosadanjeg slobodnog uživanja Drag. luga, instinktivno rek bi, naslućuju Drag. ovlaštenici pogibelji, koje će po njihovo obće gospod. stanje odatle nastati. Ako li se sve to uvaži, tad će biti svakomu jasno, zašto Drag. ovlaštenici na svakoj glav skupštini, žilavom doslijednošću vape za prebornim sijekom i perhoresciraju predzabrane i branjevine pa i oplodni sijek, akoprem su i o njemu upućeni. Dok se glavnice blaga Drag. pućanstva putem paše u Drag. lugu ukamaćuju tako znatnim postotcima, kakovi se u hrastovoj šumi od drva uzgajanoga u ma kako visoku obhodnju absolute postići ne mogu, dotle imade ta okolnost da je odlučna po uređjača i način, kojim da se uredi šumsko gospodarenje u Drag. lugu barem za ono doba, dok su obće gospodarstvene prilike tih ovlaštenika takove, kakovima su gore orisane. Absolutno i abstraktno šumarenje može se provadjeti samo u onim šumama, u kojima se na použitke nemaju uzimati nikakovi obziri. Pri uredjenju gospodarstva u onakovim ovećim šumama naših seljaka, koje su poput Drag. luga opterećene služnošću paše i žirovine, biti će vazda laviranja u okviru osnovê ako ćemo htjeti, da nam glavne njezine ideje ostanu provedive. Šuma je tuj radi seljakovih potreba, a nije on radi nje. Samo ono uredjenje takovog šumskog gospodarstva biti će valjano, živo i provedivo, pri kojemu će se uzeti dostatni obzir na gosp. potrebe šumovlasnike, gdje će se pri uredjajnim prelazima sprečavati gospodarstvene krize i gdje će se sa definitivnim uredjenjem i prelazima k istima dati seljaku vremena, da svoje obće gospodarske prilike prilagodi intencijama zakonima i namjerama uredjačevima. Zato uredjajni propisi sasma razborito naredjuju, »da se pri uredjenju šumskog gospodarstva imadu naročito uvažiti potrebe šumoposjednika«. Potonje imadu biti »gospodarstvena svrha« — Wirtschaftsziel — cijelog uredjenja.

Zanimivo će biti, da se razpravi pitanje, kakovu vrijednost, kakov god. prihod predstavljaju po zem. zajednicu paševne pristojbe (koje se za

sada ne plaćaju) i žirovina u Lugu? Nije previše, ako se uztvrdi, da bi se za ugon jednog komada rogatog blaga u šumsku pašu na cijelu godinu rado platilo 5 kruna, za jednog konja 4 i za krme 2 krune, (akoprem se plaćaju tri do četiri puta veće pristojbe u krajevima, gdje pučanstvo oskudijeva na pašnom prostoru za svoje blago). Uzmemo li se gornje minimalne cijene za podlogu računa, tad bi iznosile paševne pristojbe za jednu paševnu godinu u svemu oko 29200 kruna, akoprem je vrijednost same paše, prema napred izračunanim rentabilitetnim iznosima puno, puno veća. Pribroji li se gornjem iznosu jošte poprečna godišnja vrijednost žirovne pristojbe, (žirovina nastupa prosječno svake 4. godine, lanjske godine sa ovlaštenici na žirovnoj pristojbi platili oko 14000 kruna) u iznosu od 3500 kruna, to bi ti godišnji prihodi predstavljali svotu od 32.701 krune. Znademo li jednom to, tada strah pred visinom godišnjih ogojnih troškova nesmiije biti razlogom, da se ne zavede uredno preborni sijek u Drag. lugu. Uz predmnjevu, da poprečno ogojni troškovi po jutru i godini ne mogu biti nikako viši od 150 kruna (i to u najgorem slučaju) i da bi ogojna površina pri ur, preb. sijeku iznosila maksimalno oko 47 jurara, to bi za pokriće tih troškova bio godimice potreban iznos od maksimalno 7500 kruna. Gledom na to, da su se Drag. ovlaštenici za pokriće tih izdataka pobrinuli izcijeliti se imajućom predhvatnom prodajom od 4000 hrastova, gledom na to, da ti maksimalni ogojni troškovi predstavljaju jedva jednu četvrtinu od vrijednosti minimalne godišnje paševne pristojbe, koje ali Drag. ovlaštenici u obće (osim žirovine) neplaćaju, to visina godišnjih ogojnih troškova ne smije biti zaprekom, da se ne zavede uredno preborni sijek iz zazloga, jer potonji nalazi sve svoje opravdanje u koristima, koje ovlaštenici crpe iz použitaka, a podmirbu za nj' potrebnih troškova u pristojbama, koje bi se u slučaju potrebe za te troškove imale uplaćivati. Uvaži li se konačno pogibelj, koja bi prijetila narodno-gospod. probitcima Drag. ovlaštenika, kad bi isti u uživanju svog Luga onako spriječeni bili, kako će to nastupiti pri sječinskom gospodarenju uz oplodnu sječu, i bude li to sprječavanje slijedilo tako naglo, da zateče pučanstvo za taj prelaz gospodarski nespремljeno, tad se iz tog razloga mora pridržati uredjenje na osnovu uredno preb. sijeka barem kroz ono vrijeme, dok će samo pučanstvo, preudesiv svoje gospod. prilike prestati da ga tako odlučno zahtijeva, kako to sada čini i dok ovlaštenici te godiš. odgojne troškove podmiruju iz svojih džepova, ne opterećujući time ni najmanje zajedničke imovine.

* * *

G. P. je i nastavio svojimi članci. Već na drugi njegov članak se ne osvrćem, pak se neću osvrćati ni na nijedan daljni iz razloga, što cijelu tu polemiku i borbu proti uredno preb. sijeku u Drag. lugu držim posve neplodnom.

U Zagrebu, u travnju 1913.

Dojković*)

*) Za sadržaj i formu ovoga članka ne preuzima uredništvo Š. I. nikakove odgovornosti.

Podjedno se cijenjenim čitateljima znanja i ravnanja radi priobćuje, da se u Š. I. neće objelodaniti niti nastavak protuodgovora g. K. najavljenoga na str. 237. Š. I. broj 7. od g. 1912. kao niti ini članci, koji bi uredništvu eventualno s koje druge strane mogli biti priposlani, a to s razloga, što je upravni odbor šumar društva na intervenciju g. D. svaku dalnju polemiku o uredjenju Drag. luga u Š. I. objelodanjivati zabranio.

Uredništvo.

Osobne vijesti.

Imenovanja. Kraljevski povjerenik u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji imenovao je računarskog vježbenika Vladimira Gložića računarskim oficijalom u X. činovnom razredu kod brodske imovne občine sa sustavnim berivima.

— Kraljevski povjerenik u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji imenovao je šumarske pristave Franju Puchesa, Antuna Troppera i Antuna Levakovića kotarskim šumarima u X. činovnom razredu, sve sa sustavnim berivima kod brodske imovne občine.

Promaknuće: Šumarnik nadbiskupije zagrebačke g. Dragutin Trötzer promaknut je na čin nadšumarnika, ter mu je podjedno povjereno samostalno vođenje uprave šuma zagrebačke nadbiskupije.

Jedna i druga vijest veoma nas je obradovala, jer to znači na jedanput za dva koraka napred. Jedno stoga, što se promaknućem šum. sila kod velikih vlastelinstva na čin nadšumarnika počima priznavati po imetak službodavca požrtvovni rad šumarskih stručnjaka, a drugo stoga, što je povjerenjem samostalne uprave šuma tj. oddijeljeno od uprave ekonomije, prvi puta probijen led, te je šumarstvo kod tako velikog vlastetinstva, stojećeg pod osobitim javnim nadzorom, zauzelo jednako mjesto sa ekonomijom, kojoj je do sada bilo uvijek podređeno.

Koliko poznajemo g. nadšumarnika D. Trötzera biti će bezdvojbeno, da je njegov ozbiljni, savjesni i nesebični rad i bio povodom, da je ne samo on promaknut u viši čin, nego da je i šumarstvo nadbiskupije zagrebačke postalo skroz samostalnim.

No ova velevažna promjena nebi se bila mogla dogoditi, da sudbinom šumarstva zagreb. nadbiskupije neodlučuje presvj. gosp. nadbiskup-koadjutor Dr. Ante Bauer, kojega je bistri i pronicavi duh mogao doseći i spoznati potrebu oddijeljenja šumarskih posala od ostalih. Već iz ovoga njegovoga po šumarstvo velevažnoga čina možemo opravdano zaključiti, da će presvj. gosp. nadbiskup dr. A. Bauer i u buduće svoju blagonaklonost prikloniti šumarstvu i šumar. osoblju svoje nadbiskupije, a zato će nadamo se požeti i hvalu, koja ga kao prijatelja šumarstva u svakom pogledu i pripada. Bezdvojbeno će se doskora kod nadb. zagr. pokazati blagodat te nove podjele posala, pak se nadamo, da će i ostala vlastelinstva, koja stoje pod osobitim javnim nadzorom, kao i privatna vlastelinstva, koja takovu podjelu posala do sada kod sebe još provela nisu, uvidivši tom podjelom posala nastajuće prohibitke, nasljedovati zagrebačku nadbiskupiju i oddijeliti šumarstvo od ekonomije.

Promocija. Gosp. Antun Levaković, šumarski pristav brodske imovne občine u Otoku, promoviran je dne 20. lipnja o. g. na ces. kr. visokoj školi za kulturu tla u Beču na čast doktora agrikulture. Čestitamo! Kako čujemo, to je prvi Hrvat, koji je na spomenutoj visokoj školi svršio sve stroge izpite i dobio diplomu doktora šumarstva. Novi doktor šumarstva svršio je svojevremeno kr. šum. akademiju u Zagrebu, ali mu taj studium za polaganje doktorata nije bio priznat, nego je morao šumarske stručne predmete iz nova upisati i sve izpite polagati.

Naučno putovanje. Kr. zem. šum. nadz. Ante Kern i kr. šumarski povjerenik Ante Jovanovac izaslani su po kr. zem. vladi, odjelu za unut.

poslove, u inozemstvo, radi proučavanja pitanja o uređivanju šuma i uprave zemlj. zajednica.

Naučno putovanje njihovo trajat će oko mjesec dana, pa kada se povrate donjet ćemo obširniji prikaz onoga, što su u stranom svijetu vidjeli i za nas korisnim pronašli.

Umrla. Odsječnoj savjetnika kr. zem. vlade, kr. zem. šum. izvjestitelja, a I. podpredsjednika hrv. slav. šumar. društva velem. gosp. R. Fischbacha stigla je teška obiteljska žalost, jer mu je u petak dne 20. lipnja t. g. umrla nezaboravna supruga Iva na rođj Sollar, koju su uz ine mnogobrojne znanke, prijatelje i štovatelje obitelji Fischbach i Sollar na vječni počinak odpratili i mnogi, u Zagrebu toga dana prisutni članovi hrv. slav. šum. društva, činovnici kr. zem. vlade i kr. šumar. ravnateljstva zagrebačkog. Obće štovana pokojnica sahranjena je u obiteljskoj raki na Mirogoju, a zadušnice za nju odčitane su sutradan u crkvi sv. Marka u Zagrebu. Počivala u miru! Mislimo, da ćemo govoriti iz dna duše sviju cijenjenih čitatelja »Š. l.«, ako na ovom mjestu u njihovo ime duboko ožalošćenom suprugu vlm. gosp. kr. odsj. savj. R. Fischbachu, kao i ostaloj velecijenjenoj rodbini izrazimo najdublje saučeešte i sućut.

Društvene vijesti.

Pripomoćnoj zakladi hrv. slav. šum. društva pristupili su G. Šandor pl. Lajer računar. savjetnik u Zagrebu i Stipčić Filip šumar križevačke im. opć. uplativ svaki u ime pristupnine 10 kruna.

Nova uprava zaklade za uzgoj djece šumarskih činovnika. Temeljem § 5. zakladnice za uzgoj djece šumarskih činovnika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji imenovani su naredbom kr. z. v. o. z. u. p. od 24./4. 1913. br. 2260 za upravu zaklade za naredno školsko trogodište 1913./14. do uključivo 1915./16. slijedeći članovi i to: Antun Kern, kr. zemaljski šumarski nadzornik I. razreda; Ante Mark, nadšumarnik križevačke imovne općine i Antun Renner, nadšumarnik II. banske imovne općine kao povjerenici, a njihovim zamjenicima Bogoslav Kosović, kr. zem. šumarski nadzornik II. razreda, Bogoslav Hajek, šumarnik gradiške imovne općine i Milan Škorić, šumarnik petrovaradinske imovne općine, dočim je hrv. slav. šumarsko društvo u Zagrebu za četvrtog člana povjerenstva označilo Dragutina Tröttera, nadšumarnika nadbiskupije zagrebačke za povjerenika, a kao njegovog zamjenika Dr. Andriju Petračića, profesora kr. šumarske akademije u Zagrebu.

Zakladni list o zakladi hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva u Zagrebu pod imenom »Literarna zaklada na uspomenu kr. zem. šum. nadzornika I. razr. Andrije Borošića«.

§ 1.

Temeljem zaključka sjednice upravljavajućega odbora hrv. slav. šumarskoga društva u Zagrebu od 19. prosinca 1909. koji doslovno glasi: »Povodom inicijative gg. članova Dragutina Tröttera i Vinka Benaka, koji su predložili, da bi se novac, kojeg su štovatelji pokojnog A. Borošića željeli izdati za vijence na odar pokojnikov, sakupio i time osnovala posebna zaklada na uspomenu milog i vrijednog pokojnika, nadalje što je

i sam presv. g. predsjednik društva Marko grof Bombelles, čuvši za tu nakanu, u to ime položio 500 K., uzimlju prisutni odbornici pokrenutu namisao sa oduševljenjem do znanja i izabiru u pododbor za izradbu zakladnice gg. Antu Kerna, Ivana Partaša i Augusta Ružičku tim dodatkom, da se tomu pododboru imade prepustiti, da ustanovi svrhu, kojoj će upitna zaklada imati služiti, nadalje temeljem zaključka glavne skupštine hrv. slav. šumarskoga društva od 25. rujna 1910. točka II., kojim se odobrava osnutak rečene zaklade i istoj zakladi iz društvene imovine dopituje doprinos od 500 K., ustrojena je zaklada pod gornjim imenom, a svrha joj je, da se njezinim kamatnim prihodom podupire izdavanje šumarskih stručnih djela.

§ 2.

Zakladna imovina, koja je darovima do danas narasla na iznos od 2710 K. 36 f., a sastoji se iz 3 kom. vinkuliranih $4\frac{1}{2}\%$ založnica I. hrv. štedionice u Zagrebu u nomin. iznosu od 2500 K. i to Ser. III. br. 3844 sa 1000 K., Ser. III. br. 3845 sa 1000 K. i Ser. II. br. 757 sa 500 K., zatim iz vinkulovane uložnice I. hrv. štedionice u Zagrebu br. 154.580 sa iznosom od 210 K. 36 f., što čini ukupno 2710 K. 36 f., slovi dvije hiljade sedam stotina deset kruna i 36 filira, a pohranjeno je u blagajni hrv. slav. šumarskoga društva, koje i upravlja tom zakladom, ima se kamatonosno uložiti sve dotle, dok ne dosegne visinu od najmanje 10.000 K. (deset tisuća kruna).

Kada zaklada tu visinu dosegne, imati će se njezini kamati upotrebiti u svrhu navedenu u § I. na taj način, da se u prvom redu dadu nagrade ili podpore onim piscima, koji napišu izvorna hrvatska šumarska djela, te ih tiskom izdadu bud u vlastitoj nakladi, bud da sami zato nadju nakladnika.

Nebi li se prijavili takovi pisci, tada se imaju nagraditi onakova djela, koja bi pisci uz primjerenu nagradu bili voljni ustupiti u vlasništvo zaklade, te koja bi se djela tada izdala o trošku zaklade.

Eventualni čisti prihod od razprodaje potonjih djela, ima se priklopiti zakladnoj glavnici. Istoj se nakon što ona dosegne visinu od deset tisuća (10.000) kruna, imaju privadjati samo prinosi i darovi zakladi, dočim se kamati imaju upotrebiti prema gornjemu.

U pomanjkanju izvornih radnja, mogu se nagraditi ili odkupiti i valjani prevodi.

§ 3.

Nagraditi ili odkupiti imaju se samo takova djela, koja budu opsi-zala barem četiri (4) tiskana arka, te koja posebni pododbor bude ocjenio kao valjana. Taj posebni pododbor sastoji se iz tri lica, a bira ga društveni upravljaajući odbor iz redova članova hrv. slav. šumarskog društva na vrijeme od jedne godine i to samo za onu godinu, u kojoj će se u obće razpisati natječaj za podjeljenje nagrade iz upitne zaklade.

Pododbor bira izmedju sebe pročelnika, a o ocjenjivanju literarnih radnja zaključuje većinom glasova. O svojim sjednicama ima taj pododbor voditi zapisnike, koje će u roku, koji mu upravljaajući odbor prigodom izbora opredijelio bude, imati predložiti društvenom upravljajećem odboru

zajedno sa predlogom glede nagraditi se imajućih djela, te glede visine podijeliti se imajuće nagrade, podpore ili odkupne svote, nu definitivno odlučuje o tomu društveni upravljački odbor.

§ 4

Nebi li godišnje kamate zaklade bile dovoljne u spomenutu svrhu, imati će se one ulagati na kamate dotle, dok sa ostalim međjutimnim godišnjim kamatima ne budu dosegnule potrebnu visinu. Nakon toga imati će društveni upravljački odbor raspisati književni natječaj putem društvenog časopisa »Šumarski list«, upozorenjem, da se natjecati mogu samo članovi hrv. slav. šumarskoga društva.

Rok za podnošenje natječajnih radnja imade se opredijeliti barem na pol godine, računajući od dana oglašenja u »Šumarskom listu«, a radnje imadu se predložiti predsjedništvu hrv. slav. šumarskoga društva.

§ 5.

U slučaju, da bi za nagradu bilo predloženo više djela iz raznih grana šumarske struke, imati će se u slučaju jednake vrijednosti, dati prednost djelima iz »Uredjenja i procjene šuma, te iz računanja vrijednosti šuma«.

§ 6.

Račune o načinu razpoložbe sa kamatnim prihodom ove zaklade, imade društveno predsjedništvo svake godine predlagati redovitoj glavnoj skupštini hrv. slav. šumarskoga društva u svrhu izpitivanja i odobrenja.

§ 7.

O eventualnim preinakama ove zakladnice odlučuje glavna skupština hrv. slav. šumarskoga društva uz odobrenje kr. hrv. slav. dalm. zemalj. vlade, odjela za unutarnje poslove u Zagrebu.

§ 8.

Ovaj zakladni list pohranjuje se među spisima »Hrvatsko-slavonskog šumarskoga društva u Zagrebu«, a podjedno se ima objelodaniti u društvenom organu »Šumarski list«.

Iz sjednice uprav. odbora hrv. slav. šumar. društva.

U Zagrebu, dne 4. kolovoza 1912.

I. podpredsjednik:
F i s c h b a c h v. r.

Tajnik:
J a k o p e c v. r.

Ovaj zakladni list prihvaćen i odobren je u redovitoj glavnoj skupštini hrv. slav. šumarskoga društva dne 5. kolovoza 1912.

U Zagrebu, dne 5. kolovoza 1912.

I. podpredsjednik:
F i s c h b a c h v. r.

Tajnik:
J a k o p e c v. r.

Broj 81282—1912.

Ova se zakladnica odobrava.

Kr. hrv. slav. dalm. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove.

U Zagrebu, 18. veljače 1913.

U odsuću kraljevskoga povjerenika u
kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji:
Unkelhäuser v. r.

Poziv

u predmetu podpora, koje se mogu iz zaklade za uzgoj djece državnih šumarskih činovnika izdati u školskoj godini 1913./1914.

U mjesecu srpnju tekuće godine razdijeliti će se iz zaklade za uzgoj djece državnih šumarskih činovnika, koji spadaju pod službovni djelokrug kr. ug. ministra za poljodjelstvo podpore za školsku godinu 1913./1914. i to u smislu točke 4. poglavlje 8, pravilnika, odobrenog pod brojem 79981 ex 1906.

U smislu citiranoga pravilnika mogu podporu dobiti* djeca odnosno sirote, obojega spola sviju namještenih aktivno služećih umirovljenih i preminulih činovnika državnog šumarstva (kod državnih šuma, kod obćinskih i inih šuma, što su pod državnom upravom, kod šumarskih nadzorništva, kod visoke šumarske škole u Šelmecbányi, kod lugarskih stručnih škola i kod šumarskih pokusnih postaja) t. j. djeca, odnosno sirote obojega spola šumarskih činovnika, šumarskih profesora, šumarskih inžinira, šumarskih erarskih liječnika, šumarskih računarskih činovnika i kancelista — ako su ta djeca u koju od dolje navedenih tuzemnih škola, kao redoviti učenici, za školsku godinu 1913./1914. primljena; nadalje u koliko bi školu već i prije polazila bila, ako je od redova, koji su u njihovim svjedočbama o napredku u naukama izkazani, barem polovica »izvrstno«, »odlično«, »veoma dobro« ili »dobro«. Nedovoljni red izključuje podporu.

Redovi iz gombanja, pjevanja, te iz pojedinih neobvezatnih predmeta kod ustanovljenja prava na podporu ne uzimaju se u obzir.

U smislu § 18. pravilnika mogu dobiti podporu redoviti učenici slijedećih zavoda i to:

A. muška djeca, koja polaze:

1. šumarsku visoku školu,
2. gimnazije,
3. realke,
4. više trgovačke škole,
5. više obrtne škole, i
6. gradjanske škole.

B. ženska djeca, koja polaze:

1. preparandije i zavode za odgoj pjestinja i odgojiteljica,
2. ženske trgovačke tečajeve,
3. više djevojačke škole, i
4. gradjanske djevojačke škole.

C. djeca obojega spola, koja polaze:

1. pučke škole — uz ograničenje, da muška djeca, te ženska djeca, koja polaze I.—IV. razred mogu dobiti podporu samo u slučaju ako su prisiljena u pomanjkanju odgovarajućih mjestnih škola na drugom mjestu nauke polaziti.

2. lječilišno-pedagoške zavode za poduku gluhonijemih slijepih i t. d. i to bez obzira na starost i prednaobrazbu djece.

Učenici drugih zavoda, te izvanredni učenici, privatni učenici i slušatelji gore navedenih zavoda, kao i slušatelji raznih povremenih (zimskih večernjih tečajeva i t. d.)

Podpore se podijeljuju uz obzir na materijalne odnošaje dotičnoga činovnika molitelja, odnosno na materijalno stanje siročadi. U slučaju jednakih prava, imadu prednost sirote i takovi činovnici, koji više neobskrbljene djece imadu, ili kojima na njihovoj službenoj postaji odgovarajući zavod na raspolaganje ne stoji.

Kod podijeljenja podpora uzimaju se u obzir takodjer zasluge otaca.

Jedan činovnik može dobiti podporu samo za uzgoj jednoga djeteta, za dvoje, ili u izvanrednom slučaju za troje djece samo onda, ako dotičnik u prvom slučaju najmanje četvero ili u drugom slučaju najmanje petero djece imade, koja su roditeljske skrbi još potrebna.

Podpora se podjeljuje u smislu pravilnika uvijek samo na jednu školsku godinu, nu dotičnik može podporu dobiti i za slijedeću godinu ali samo na temelju nove molbenice.

Podpore će se izplaćivati počam od mjeseca rujna u deset jednakih mjesečnih obroka, ali samo u onom slučaju, ako dijete koji od gore navedenih zavoda faktično polazi, odnosno prvi obrok onda, kada dijete u dotični zavod jur primljeno bude.

U molbenicama za podjeljenje podpore valja iztaknuti broj moliteljeve neobskrbljene djece, njihovu dobu, zavod koji pohađaju, te veličinu stipendije, koju dijete eventualno uživa, ili veličinu koje slične stalne podpore, te valja molbenici priklopiti posljednu školsku svjedočbu djeteta, kao i uredovnu svjedočbu o materijalnom stanju roditelja, odnosno kod siročadi bez otca i bez majke, svjedočbu sirotinjskog ureda. U molbenicama udova ili sirota imade se osim toga iztaknuti, da li je udovička obskrbnina ili uzgojni prinos ustanovljen po novom ili još po staromu mirovinskom zakonu, ter u kojem iznosu.

Pozivlju se dakle svi interesovani roditelji, odnosno skrbnici, da svoje propisno biljegovane molbenice za podporu iz ove zaklade podnesu najzad do 8. srpnja tekuće godine »upravnom odboru zaklade za uzgoj djece šumarskih činovnika« Budapešt V. kotar, Zoltán utca broj 16/b.

Nakon toga roka prispjele molbenice ili molbenice, koje nisu dovoljno obložene, neće se uzeti u obzir.

B u d a p e š t, dne 13. svibnja 1913.

Kr. ug. ministar za poljodjelstvo.

Izkaz uplaćene članarine I. razreda i upisnina, zatim podupirajućih prinosa i pretplatnina za »Šumarski list«, u razdobju od 1. siječnja do uključivo 25. svibnja 1913.

U ime dužne i tekuće članarine I. razreda i upisnine uplatiše:

Abramović Nikola 10 K., Adamek Ladislav 10 K., Althaler Franjo 10 K., Augustin Vinko 10 K., Bogoević Tomo 7 K., Bona pl. Marino

10 K., Biondić Josip 10 K., Brosig Ljudevit 10 K., Brosig Rudolf 10 K., Brausil Makso 5 K., Brausil Miroslav 10 K., Bönel Julio 10 K., Boor Dragutin 10 K., Bujan Josip 10 K., Brnjas Dragutin 10 K., Belanović Sava 10 K., Crnadak Milan 10 K., Čop Andrija 10 K., Čmelik Vilim 10 K., Dianovsky Pavao 10 K., Dojković Vilim 10 K., Dodig Stjepan 10 K., Drenovac Svetozar 10 K., Draženović Ivan 10 K., Fischbach Robert 10 K., Frkić Stjepan 10 K., Fusić Franjo 5 K., Franješ Juraj 10 K., Frusić Andro 10 K., Gröger Fran 10 K., Gürth Dragutin 10 K., Grčević Ivan 7 K., Grdinić Matija 10 K., Grozdanić Milan 10 K., Georgiević Teodor 10 K., Göderer Albert 10 K., Grubić Nikola 10 K., Hajek Bogoslav 10 K., Hanika Ivan 10 K., Havliček Aleksander 10 K., Helebrand Adolf 10 K., Hradil Dragutin 10 K., Hankonyi pl. Stjepan 10 K., Hauaise Levin 12 K., Idžojtić Stanko 5 K., Jakopec Josip 10 K., Jerbić Ivan 10 K., Janussek Stjepan 5 K., Jovanovac Antun 5 K., Kadernoška Dragutin 10 K., Kovačina Mate 10 K., Kosović Bogoslav 10 K., Kern Ante 10 K., Kovačević Gavro 10 K., Kundrat Emil 5 K., Kolibaš Rudolf 10 K., Kos Milan 10 K., Kreč Milivoj 15 K., Lasman Dragutin 10 K., Lahner Dragutin 5 K., Langhoffer dr. August 10 K., Lajer pl. Šandor 5 K., Levaković Antun 12 K., Magjarević Ivan 10 K., Matizović Dragutin 10 K., Maier Bela 10 K., Maraković Rudolf 10 K., Matić Jovan 10 K., Matičević Maksimilian 10 K., Maslek Mile 10 K., Melcsicky pl. Paul 10 K., Milutinović Sava 10 K., Metlaš Jovan 10 K., Mifka Krešimir 20 K., Marton Gjuro 5 K., Masztics Gustav 7 K. 50 fl., Majstorović Ivan 10 K., Malčić Vatroslav 10 K., Manojlović Petar 10 K., Müller Gjuro 10 K., Mihajlović Jovan 10 K., Marijan Petar 12 K., Nagy Vinko 10 K., Nikolašević Julio 20 K., Neferović Franjo 10 K., Nešković Borivoj 10 K., Nenadić Gjuro Dr. 10 K., Ogrizović Gedeon 10 K., Ostoić Dušan 20 K., Ostović Mato 12 K., Pečić Obrad 10 K., Perc Aleksander 10 K., Pečić pl. Viktor 10 K., Petrović Petar 10 K., Popović Dušan 10 K., Potočnjak Vjenceslav 10 K., Petško Bartol 10 K., Prstec Milan 10 K., Polović Gjuro 10 K., Petračić Andrija Dr. 10 K., Pichler Milan 10 K., Perušić Andrija 10 K., Philippović pl. Slavko 15 K., Piršić Vilim 10 K., Rosmanith Albert 5 K., Rukavina pl. Rudolf 10 K., Rukavina Josip 10 K., Ružička August 5 K., Resz Antun 10 K., Sablić Rudolf 10 K., Szentgyörgyi Ljudevit 10 K., Svoboda Bogdan 10 K., Sztromszky Ladislav 5 K., Stanić Jovan 10 K., Slapničar Eduard 10 K., Stanković Veljko 10 K., Sutlić Slavko 10 K., Steller Eduard 5 K., Simić Stjepan 10 K., Stanojević Pavle 10 K., Stivičević Nikola 10 K., Seidler Oskar 10 K., Sekulić Milorad 10 K., Strapajević Gjuro 10 K., Šmidt Josip 10 K., Škorić Milan 10 K., Sóska Julius 10 K., Šuštić Josip 10 K., Šimunović Živko 10 K., Šnajder Luka 10 K., Tölg Vilim 10 K., Thuranszky pl. Bela 5 K., Tropper Ivan 10 K., Tordony Emil 5 K., Turkalj Zlatan 10 K., Trivanović Milan 10 K., Tropper Antun 14 K., Ulreich Gyula 10 K., Vidale Jaromir 10 K., Vučković Vaso Dr. 10 K., Vidmar Vilko 10 K., Weiner Milan 10 K., Vilović Nikola 12 K., Vojvoda Rikardo 12 K., Zezulka Ivan 10 K., Žegarac Pavle 10 K., Žerdik Lambert 10 K., Živanović Živko 10 K.

U ime podupirajućeg prinosa uplatiše:

Vlastelinstvo Vukovar 50 K., Vlastelinstvo Ilok 20 K., Imovne općine: brodska 400 K., gjurgjevačka 400 K., križevačka 200 K.,

gradiška 400 K., petrovaradinska 100 K., I. banska 50 K., II banska 80 K., s'unjska 50 K., otočka 100 K., ogulinska 50 K.; slob. i kralj. gradovi: Zagreb 20 K., Osiek 20 K., Varaždin 20 K., Križevac 20 K., Petrinja 20 K.

U ime pretplatnine za »Šumarski list« uplatiše:

Kr. šumarsko ravnateljstvo u Zagrebu za 16 područnih šumarija 160 K., Kr. nadšumarski ured u Vinkovcima za sebe i 9 područnih šumarija 100 K., Kr. šumarski ured na Sušaku 10 K., Kr. gospodarsko učilište u Križevcima 12 K., Šumarska škola u Sarajevu 12 K., Šum. odjel zemalj. vlade u Sarajevu 12 K., Šumarska direkcija kr. zemalj. vlade u Sarajevu 12 K.

Sveukupno 3792 K. 50 fl.

Razno.

Stanje glavnice mirovinske zaklade šumarskih činovnika krajiških imovnih obćina pohranjene u hr. hrv. slav. zemaljskoj blagajni u Zagrebu koncem g. 1912.: 15.926 K 96 f. u gotovom novcu i 1,362 535 K 9 f. u vrijednostnim papirima.

Stanje glavnice zaklade za uzgoj djece šumarskih činovnika pohranjene u kr. hrv. slav. zemaljskoj blagajni u Zagrebu koncem god. 1912.: 114.864 K 83 f. u vrijednostnim papirima.

Organizacija šumoposjednika. Austrijski šumarski kongres, koji je svoje prošlogodišnje zasjedanje — nakon trogodišnje stanke — obdržavao u Beču, uzeo je kao jedno od prvih pitanja u pretres pitanje o »organizaciji šumoposjednika«.

Referent šum. nadsavjetnik dr. Trubrig ističe u svom uvodu, da se je o tom pitanju već otprije raspravljalo u raznim šumarskim društvima i predidućim šumarskim kongresima, te predložuje kao cilj ove reorganizacije stvaranje takovih ustanova, koje bi koli općenite, toli i pojedine interese malih i velikih šumoposjednika svrsishodno i pravo promicale.

Ova organizacija mogla bi se provesti samo u okviru gospodarstvenih prilika te političkog ustroja Austrije, dakle kao organizacija unutar polit. kotara, zatim kao zemaljska organizacija i kao jedna glavna središnja organizacija.

U prvo spomenutoj organizacionoj grupi ima već sada osim množine malih šumoposjednika čitavi niz primitivnih organizacija kao što su udruge, privredne i gospodarske udruge itd.

Većina ovih šumskih zadruga su po svom pravnom sastavu naprosto zajednice, tek nekoje osnivaju se na izrazitoj organizaciji. U pravilu se takove šume upravljaju i uživaju po principu tradicije: kako aaši predci tako i mi.

Različne od svih ovih zadruga su zadruge za prodaju i promet sa šumskim produktima.

Ovakove organizacije obavljaju po svojim šumarsko-tehničkim organima izmjeru, sortiranje i procjenjivanje drvne mase svojih zadrugara,

posreduju kod prodaje šumskih produkata uz najviše tržišne cijene, one savjetuju svoje zadrugare stručnim mnijenjima, da li je shodno ili probitačno obzirom na tržišnu konjunkturu — za ono vrijeme — stanovite sortimente i vrste drva u opće sječi, nadje im, pruža i isposluje za slučaj uuzde potrebite jeftine vjeresije

U djelokrug ovih zadruga spadati će takodjer podavanje ili priskrblijevanje predujmova na izradjene ali još ne prodane drvene produkte.

Obratno, ovakova će zadruga svojim zadrugarima uz povoljne uvjete pribaviti onakove šumske produkte, kojih sami ne bi imali, a od potrebe bi im bili.

Nu ova potonja funkcija ovakove zadruge iziskuje već pravnu strukturu organizacije.

Ovakova se zadruga za prodaju šumskih produkata može u smislu zakona od 9. IV. 1873 R. G. Bl. No. 70. ustrojiti sumo kao »privredna i gospodarska zadruga«, buduće se samo kao takova može uvrstiti u javni zadrugni registar, i prema tome steći povjerenje u trgovačkom svijetu s jedne strane, a s druge strane podvrći oblasnoj kontroli u smislu zadrugnog zakona.

Osim ovih spomenutih najprećih dužnosti spadati će u djelokrug prodajnih zadruga i zadaća, da unapređuju šumsko gospodarenje.

Sve postojeće šumske zadruge u najširem smislu riječi, zatim spomenute prodajne zadruge zajedno sa velikim šumogojnicima i zastupnicima zemaljskih šumarskih društava, imale bi sačinjavati drugi stepen organizacije — zemaljski šumarski savez.

Ovim zemaljskim savezima, koji bi se takodjer imali organizirati kao privredne i gospodarske zadruge sa ograničenim jamstvom, spadalo bi u djelokrug ne samo stručna i financijska revizija podređenih zadruga, već bi iste imale djelovotvorno suradjivati na organizaciji reč. zadruga.

Ovi zemaljski savezi imati će posredovati kod velikih nabava i prodaja šumskih produkata, te novčanih operacija. Jednako će morati preuzeti pravna zastupanja svojih zadruga u svim šumsko- i trgovačko-političkim prilikama.

Najviši ciljevi u gospodarskom životu dađu se postići samo sajedenjenjem šumoposjednika velikog produktivnog područja. Buduće se opseg potonjeg ne nalazi uvijek unutar granica jedne kraljevine, da bi od potrebe bilo ustrojiti jedan središnji savez, koji bi obuhvaćao sve zemaljske šumarske saveze.

Središnjem suvezu bila bi zadaća, da zastupa sve šumske zadruge kod državnih i gospodarskih središnjih saveza, zatim u svim šumsko- i trgovačko političkim pitanjima, a konačno spadalo bi mu u redoviti djelokrug da revidira sve pripadajuće zemaljske šumarske saveze.

Nakon što je referent obrazložio još nekoliko važnijih točaka glede spomenutih triju stepena organizacije, apelirao je na zastupnike šumarskih društava, da prionu ozbiljno na ostvarenju ovog predloga, te da se ne zadovolje samo sa rezolucijom.

U debati sudjelovalo je više govornika te je konačno prihvaćena sljedeća rezolucija:

»1 Gospodarska organizacija šumoposjednika od preke je nužde. Naročito mali šumoposjednici trebaju mjesnih udruženja u obliku »prodajnih zadruga«.

2. Preporuča se zemaljskim šumarskim društvima djelotvorno promicati organizaciju mjesnih prodajnih zadruga time, da sami i putem gospodarskih organizacija traže i zahtjevaju od nadležnih oblasti sredstva, da se uvedu organi, koji će u prvom redu djelovati kao stručni zadružni instruktori i putujući šumari u smislu zaključaka šum. kongresa 1903. i 1909.

3. C. kr. ministarstvo za poljodjelstvo umoljava se, da zemaljskim šumarskim društvima dopita odgovarajuća sredstva za osnivanje šumskih prodajnih zadruga, te za podupiranje inih zadružnih interesa L. H.

Nekoji podatci o šumarstvu u Japanu. Iz godišnjega financialnoga i gospodarskoga iskaza za god. 1911. koji je nedavno objelodanjen vadiamo ove zanimive podatke.

Japan je od naravi predestiniran za uzgoj šume, jer imade plodno tlo i vlažnu klimu.

Šuma u njemu pokriva u istinu površinu od 21.238.033 Cho (1 Cho = 9,917.355 ara) t. j. okruglo 70% čitave zemlje. Polovica ovih šuma jest državna šuma.

Naglim i velikim razvojem trgovine i industrije porasla je i potreba na drvu, uslijed čega se je razvilo i japansko šumarstvo.

Potreba drva naročito je velika u Mandžuriji, koja je vrlo siromašna drvom.

Vlada je predložila reformu šumarstva, promjenu šumskog zakona, investiranje velikih svota za pošumljenje golih predjela itd.

Prema šumskom zakonu od god. 1907. može se oblasnim putem spriječiti uništavanje šuma, i obratno, provesti pošumljenje ogoljenog privatnog zemljišta.

Oprost od poreza na branjevine dozvoljava se, a uporaba šume može se zabraniti ili skućiti.

Državne šume uređjene su za trajno gospodarenje tako, da je moguće potrebe podmiriti, ali i postići najveću financijalnu probit.

Nazad nekoliko godina, posjećuju japanski šumari vrlo mnogo visoku školu za kulturu tla u Beču, i to tim radije, što su oro- i hidrografske prilike Japana i naše monarhije posve slične.

Kako se vidi, ova mlada velesila neumorno radi na svim poljima ljudske djelatnosti, pa je i na polju šumarstva zaslužila svačije priznanje.

Dopisi uredništva.

1. Daskora će se obdržavati skupština hrv. slav. šumar. društva, pak se umoljavaju gg. šumari, a pogotovo naši suradnici, da nam jave, nebi li bilo sgodno, da se prigodom skupštine sastanemo na posebni dogovor i tom prigodom ustanovimo načela, na temelju kojih bi trebalo izdati naputak za sabiranje gradje za riječnik šumar. nazivlja.

O tom predmetu, kako smo svojedobno javili, bilo je već pisano u »Šum. listu«, a sada bi bilo poželjno, da se postavi temelj i odredi pravac za taj posao, da se nebi radilo uzalud.

O tom predmetu neka gg. koja kane suradjivati i svoje predloge staviti već sada počmu razmišljavati i praktično svoj način, koji drže da je najshodniji, provadjati, da vide je li isti odgovara.

2. Fotografska umjeća je dandanas takovo velevažno pomoćno sredstvo, da bez nje tako rekuć nemože više existirati nijedna znanost, jer bi bez zornog prikazivanja bila manjkava. Toga radi je poraba fotografije prodrila u sve stališe, samo nije koliko bi trebalo zahvatila i u šumarske slojeve. A baš šumari dopiru na svom službovanju i prigodom lova na takova mjesta, kamo inače drugi ljudi nikada nezadju ili samo kadkada dodju. Šumari idu u prirodu u razno doba godine i prigodom raznih sгода što šumarskih što lovačkih, pa imadu prigode viditi i rijetkih prirodnih pojava i krasota, koje nitko, a možda ni oni sami, nikada više vidjeti neće. Pa ipak da se bave fotografijom mogli bi u jednom momentu uvijekovječiti dotični prirodni pojav te tako učiniti veliku uslugu znanosti a i sebi veselje.

Svi vapimo za šum. knjigama, a trebamo ih i te kako, no kada bi ih počeo tko sastavljati, morao bi posegnuti za slikama iz knjiga tudjih naroda, jer svojih vlastitih nemamo.

Kad bi se šumari bavili više fotografijom imali bi mi već toga dosta sakupljenog, pak bi kroz to mogli objelodanjujuć sgodne sastavke mnogo toga i sami jedni od drugih naučiti, a pogotovo bi mogli u obliku projiciranih slika našem šumarskom pomladku prvu poduku u šumar. poslovanju prikazati sa slikama iz naših krajeva.

U obće se može reći da bi svatko, tko god se bavi prirodom i istražuje ju, morao znati fotografirati.

Mnogi se ne će toga umjeća da prihvate, jer drže da je to vrlo teško i da je skupo, a tomu ipak nije tako. Ima i fotografskih jeftinih a dobrih aparata, a ima i načina, da slikanje dodje razmjerno vrlo jeftino. Slikanje samo nije nikakva potežkoća pogotovo ne za one, koji su išta risanju vješti. Glavno je, da početnik dobije kratku uputu o tome, koje su mu sprave za fotografiranje najnuždnije i kako se radi, da nemora što no se veli vlastitim traženjem i pokušavanjem platiti školarinu. Kasnije će ići stvar sama od sebe, jer je posao vrlo jednostavan.

Fotografske sprave i pribor dobiju se dandanas i na mjesečnu odplatu, a to omogućuje i manje mogućnima, da si mogu pribaviti uz laku odplatu i bolje sprave.

Prigodom ovogodišnje glavne skupštine hrv. slav. šum. društva moglo bi se prirediti kratko predavanje o tom predmetu i učesnicima zorno prikazati cijeli postupak, da se uvjere o jednostavnosti posla, pak se je onda nadati, da će i šumari zavoliti tu vrst umjeća, koja će ne samo šumarstvu koristiti, nego i njima samima više puta pružiti zabave i veselja.

Gg. koja imadu volje za takovu poduku, neka se jave uredničtvu, a uredništvo će — javi li se dovoljno zanimanika — nastojati skloniti koju u fotogr. umjeću vještu osobu, da spomenuto predavanje održi prigodom skupštine.

Trgovačke usance za drvo, bečke i senjske dobiju se u posebnim otiscima kod šumar. društva svake uz cijenu od 1 K za članove, za nečlanove 1 50 K.

Broj 1. ex 1913.

Predmet: Raspis natječaja za podjeljenje
potpora iz zaklade za uzgoj djece
šumarskih činovnika u kraljevi-
nama Hrvatskoj i Slavoniji za
školsku godinu 1913 /1914.

Natječaj.

Za podjeljenje potpora iz »Zaklade za uzgoj djece šumarskih činovnika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji« za školsku godinu 1913./14. raspisuje se ovime natječaj.

Prema § 2. zakladnice imaju pravo na podporu djeca, odnosno siročad kako aktivnih tako i umirovljenih činovnika krajiških imovnih općina, zemaljskih šumarskih činovnika, kao i šumarskih činovnika gradskih (upravnih) općina i zemljištnih zajednica, koja kao redoviti učenici, odnosno slušatelji polaze više djevojačke škole ili ženski licej, strukovne škole muške ili ženske, srednja i ovima nalika učilišta (gimnazije, realne gimnazije, učiteljske, više trgovačke i nautičke škole itd.), visoke škole (sveučilište, više tehničke škole, rudarsku, šumarsku, gospodarsku ili veterinarsku akademiju itd.), akademiju obrazovanih umjetnosti ili glazbeni zavod u Zagrebu, vojničke uzgojne i obrazovne zavode, ako dotični pitomci ne uživaju posve besplatno mjesto.

Za djecu, koja polaze srednja i ovima nalika učilišta, ima molbenice predložiti otac ili tutor djeteta, uz naznaku svoga stalnoga boravišta, te zavoda, koji dijete polazi.

Slušatelji visokih i ovima sličnih zavoda imaju vlastoručno pisane molbenice sami podnijeti.

Molbenici valja priložiti:

1. Krsni ili rodni list učenika.

2. Školske svjedočbe za prošlo školsko godište, dotično slušatelji visokih škola svjedočbu o zadnjem državnom ispitu, odnosno propisane kolokvijalne svjedočbe za minulo poljeće, odnosno godište.

Molitelji, koji su tek svršili osnovnu školu, kao i molitelji, koji u slijedećoj školskoj godini kane preći na zavod u kom drugom mjestu, imaju u molbi izričito istaknuti, u kom mjestu i koji zavod kane polaziti iduće školske godine; i

3. Iskaz i svjedočbu o imućvenom stanju učenika i roditelja.

Molbenice imaju se predložiti predsjedništvu spomenute zaklade u Zagrebu, Markov trg broj 3 (šumarski odsjek) najkasnije do 31. srpnja 1913.

Molitelji se naročito upozoruju, da se na molbenice, koje kasnije stignu i koje ne budu strogo prema natječaju obložene, neće moći obzir uzeti.

U Zagrebu, dne 16. lipnja 1913.

**Predsjedništvo uprave zaklade za odgoj
djece šumarskih činovnika u kraljevinama
Hrvatskoj i Slavoniji.**

Kr. kotarska oblast.

Broj 5 686.1.913.

Cirkvenica 18. lipnja 1913.

Predmet: Cirkvenica veleprodaja jelovih stabala.

Oglas dražbe stabala.

Na temelju naredbe kr. zem. vlade od 18./I. 1913. br. 083335/1912 obdržavati će se na dne 30. kolovoza 1913. u 11 sati prije podne u uredu kr. kot. oblasti u Cirkvenici dražba od 2017 jelovih stabala vlastništvo z. z. Cirkvenica a nalazećih se u šumskom predjelu Ravno – Kurin.

Procijenjena stabla imaju 4587.57 m³ gradje i 2991.73 m³ ogrijeva. Isključna cijena ustanovljena je sa 39035 kruna 54 f. slovi trideset i devet hiljada i trideset pet kruna i 54 fil. te se ispod ove cijene neće prodavati.

Propisno biljegovane ponude, koje imaju biti obložene sa žaobinom od 10% od isključne cijene, imaju se predati do 11 sati prije podne u uručbeni zapisnik ove kr. kotarske oblasti.

Nacrt kupoprodajnog ugovora stoji na uvid za vrijeme uredovnih sati u uredovnici kr. kot. šumara.

Kr. kotarski predstojnik:

Dr. pl. Vuchetich v. r.

Broj 2852/1913.

Oglas dražbe stabala.

Dne 14. srpnja 1913. u 10 sati prije podne obdržavati će se kod podpisanoga šumsko-gospodarstvenog ureda u Ogulinu putem pismenih ponuda dražba vrhu 7000 jelovih, 419 smrekovih, 6677 bukovih i 727 javorovih stabala razdijeljenih u 13 skupina, a procijenjenih na 206.016 K.

Stabla su obilježena kolobrojem.

Propisno biljegovane ponude imaju biti obložene sa žaobinom, koja iznaša 5% od izključne cijene. Na brzojavne, kao i na kasnije stigle ponude neće se nikakov obzir uzeti.

Pobliže dražbene uvjete moći je uviditi za vrijeme uredovnih sati u pisarni ovoga ureda, te kotarskih šumarija u Plaškom, Brinju, Senju i Modrušu, a poslati će se interesentu na zahtjev franco uz predhodno pripisanje pristojbe od 1 K.

Šumsko-gospodarstveni ured ogulinske imovne občine.

U Ogulinu, dne 16. lipnja 1913.

SADRŽAJ.

	Strana
Proslava 40-godišnjeg službovanja predstojnika kr. šum. ravnateljstva u Zagrebu gospodina kr. ministarskog savjetnika Josipa Havasa.	278—282
Rusa pilatka (<i>Lophyrus rufus</i> Retz). Piše Dr. Aug. Langhoffer.	282—287
Nazivi ljudskih obitavališta u našoj domovini potičući od imena šum. drveća i grmlja.	287—299
Drugo pismo iz Draganičkog luga (Svršetak).	299—308
Osobne vijesti: Imenovanja. Promaknuće. Promocija. Naučno putovanje. Umrli.	309—310
Društvene vijesti: Pripomoćna zaklada hrv.-slav. šum. društva. Zakladni list hrv.-slav. šum. društva. Poziv. Izkaz uplaćene članarine.	310—316
Razno: Stanje glavnice mir. zaklade. Stanje glavnice zaklade za uzgoj djece. Organ. šumoposjed. Nekoji podatci o šumarstvu u Japanu.	316—318
Dopisi uredništva. Natječaj.	318—320

Br. 12—10 Zlatna kolajna sa izložbe u Parizu 1900.

Neuhöfer i sin (Neuhöfer & Sohn)

c. kr. dvorski mehaničar
Beč, V. Hartmannngasse 5.

Izrađuje pod jam-
stvom izvrstne iz-
rade i točne rekti-
fikacije

Bonsolne strojeve

sa optičkom distanz-
mjerom.

Mjeraće sto-
love. Perspek-
tiv ravnala.

Letve za nive-
liranje. Šu-
marske bou-
sole.

Promjerke

iz željeza i drva.

Mjeračke vrpce

iz platna ili ocjela.

Planimetre itd. — Pantografe.

Brojne čekiće, aparate za prenašanje, cr-
tala kao i sve vrsti matematičkih stro-
jeva i mjerila.

Ilustrovani cjenici badava

Svi se popravci obavljaju najbolje i u najkraćem roku.

Sveudiljna zaliha
svih vrsti mjeračkih
strojeva i pomagala.

